

EESTI METS

METSA JA JAHINDUSE KUUKIRI

SISU:

Kuusemetsa loomulikust uuendamisest. —

Alfr. Auksmann.

Uuemaid saavutusi puidugaasiga. — *K. Verberg.*

XII metsateadlaste päev. — *K. Verberg.*

Eesti Metsateenijate Ühingu XV juubelkongress.

— *J. Pipar.*

Ametlik pühadelaupäev (veste).

Jahindus.

Mitmesuguseid teateid.

1935. 20. APRILL NR. 4

XV AASTAKÄIK

AD

Akadeemilise Metsaseltsi, Eesti Metsateenijate Ühingu, Eesti Metsaühingute
Liidu ja Eesti Metsaülemate Ühingu häälekandja.

Tellimise hind kr. 3.50 aastas, kr. 2.— poolaastas, kr. 1.— veerandaastas, üksiknumber 40 senti. Kuulutuse
hind kr. 20.— lehekülj.

Eesti Metsateenijate Ühingu keskjuhatuse kirjastusel on ilmunud
juubelialbum

„Eesti Metsateenijate Ühing 1919—1934“

Sisaldab ajaloolist ülevaadet metsateenijate
kutsetegevusest ja teisi elulisi artikleid.

Hind Kr. 1.—

Pealadu Tallinnas, Falkpargi tän. 4. Telefon 469-94.
Tellimine on võimaldatud ka posti kaudu, makstes raha Eesti Metsa-
teenijate Ühingu keskjuhatuse posti jooksvale arvele nr. 178.

Eesti Metsateenijate Ühingu keskjuhatuse kirjastusel on ilmunud

„Metsamehe 1935. a. kalender - käsiraamat“

Sisaldab kõik metsamehele vajalised tabelid
ning palju igapäevases elus esiletulevaid
tarvilikke andmeid ja artikleid.

Hind Kr. 1,50.

Pealadu Tallinnas, Falkpargi tän. 4. Telefon nr. 469-94.
Tellimine on võimaldatud ka posti kaudu, makstes raha Eesti Metsa-
teenijate Ühingu keskjuhatuse posti jooksvale arvele nr. 178.

Ühingu liikmetele hulgaviisi tellides **h i n n a a l a n d u s.**

Rutake tellimistega — trükk on lõpukorral.

EESTI METS

METSANDUSE JA JAHINDUSE KUUKIRI

VÄLJAANDJAD: Akadeemiline Metsaselts. Eesti Metsateenijate Ühing. Eesti Metsaühingute Liit. Eesti Metsaülemate Ühing	Peatoimetaja Prof. O. DANIEL. Tartu, Gustav Adolffi t. 70. Vastutav- ja tegevtoimetaja EDGAR VESTER.	TOIMETUSE ADDRESS: Tallinn, postkast 97. TOIMETUSE ASUKOHT: Tallinn, Lai tän. 39/41. tel. 464-76. POSTI JOORSEV ARVE NR. 155.
---	--	--

XV aastakäik

20. aprill 1935

Nr. 4

Kuusemetsa loomulikust uuendamisest.

Alfr. Auksmann.

Viimasel ajal on rohkesti võetud sõna kuusemetsa loomuliku uuendamise kohta, kus on toodud ette mitmed raskused, mis ei luba uuendamist läbi viia sarnasel viisil nagu seda soovitakse. Raskusist tuuakse ette, et puiestik pole küllaldaselt loomulikuks uuendamiseks varemate põimendamistega ette valmistatud, ei leidu puiestikes vajalist arvu tuulekindlaid puuliike, mille tagajärjeks võib olla tuuleheide, ja selle tõttu nurjub loomulik uuendamine, paremail mail on takistuseks suur rohukasv jne.

Kui vaadelda meie praegusi vana-maid puiestikke, siis näeme, et suur enamik neist on sündinud loomulikul teel, ja nende hulgas leidub väga ilusaid igasugusel pinnasel. Kui nüüd sellest väljuda, siis kergib tahes-tahtmata küsimus, kuidas on siis need puiestikud uuendatud, kas olid meie eelkäijatel mõned teissugused ja paremad uuendamisviisid kui meie neid praegu tunneme.

Pean kohe tähendama, et meie oleme viimasel ajal muutunud liiga nõudlikuks, kui näiteks nõuame, et metsa-

XII metsateadlaste päevast osavõtjad.

uuendamine tuleks viia läbi ainult ühe seemneaastaga ning isegi kogu langi peal täielikult. Meie eelkäijad näiteks ei teadnud ka paremaid metsauuendamise metoode kui meiegi, ka neil polnud enne uuendamise algust puiestikud korralikult põimendatud, nagu meie seda praegu nõuame, vaid nad kasutasid neid puiestikke, mis loodus oli neile annud ja ise ette valmistanud; tol ajal ei nõutud mitte, et ainult üks seemneaasta pidi andma täieliku järelkasvu, vaid lepitati sellega, et seemneaastaid täielikuks uuendamiseks võis mööduda ka kaks või kolm; püüti päästa ja ära kasutada iga kõlvulist kuuse järelkasvu, mis juba loomulikult harvendatud või hõredaks jäänud vana metsa all või ääres oli tärpanud; kus juba järelkasvu tukad, grupid või salgad leidusid, harvendati ja kõrvaldati nende ligiduses vana mets, mille tõttu ka järelkasvu grupid laienesid, kuni nad vana metsa likvideerimisega üksteisega võisid liituda. Kohati võis raiestik ka kattuda lehtpuuvõsaga, mille alla sigines jällegi kuusk, mida oli võimalik päästa ja ära kasutada uuenduse täiendamiseks. Säärasel viisil gruppidest koosnev järelkasv on väga hea ja soovitatav, sest teda ei rõhu mitte lumi nii nagu ühevanust; vana metsa likvideerimisel langetati puud väljapoole gruppi, seega ei olnud karta noore metsa purustamist, materjaal veeti välja gruppide vahelisi teid mööda, kuna ühevanuses järelkasvus seda pole nii kerge viia läbi ja teid tekib rohkem kui vana. Noore metsa sirgumisega kattusid ka endised teekohad ja kui ka lõppeks oli saavutatud noormets teatud vanusevahedega üksikutes osades, siis see pärastpoole, kui mets pikemaks sirgus, eriliselt silma ei torganud.

Edasi võib oletada, et endistel aegadel meil metsa kasutati rohkem valikraidega, milline raie ka eriliselt soodustas järelkasvu tärkamist. Ka ei tahaks eitada, et ka karjatamine uuendamiseks on tunduvalt kaasa mõjunud. Karjatamine võis eriliselt parematel rohtu kasvatavatel maadel olla aset leidnud, kus kari rohu hävitas ja maapinna ette valmistas mulla läbitallamisega. Ja kui niisugusel puhul karjatamist ei piiratud ja see pikemat aega kestis, siis

on ka arusaadav, et seetõttu leidub mädasid kuusepuiestikke.

Võib ka ütelda, et endistel aegadel mõisametsades ei tehtud sääraseid suurri raiestikke nagu praegu ja teatavasti uuenesid need ka kiiremini, nagu üldiseltki on näha, et väiksemad tühjad kohad kiiremini täituvad. Ka oli niisugusel puhul vähem kultuuri vaenlasi leida, eriliselt kärsakaid.

Suuremate katastroofide puhul, kus mets hävis tules või maha paisati tuulest, kattus maapind lehtpuudega; põlendikel ilmus rohkesti kaski, millele sellisid alla kuused, ja viimased kui varjulised ja pikema elueaga puud võisid inimese kaasabil pääseda ka võidule.

Ja kui veel kaugemale minna, leiame ka metsades kohti, mis ennemalt legendikud olid ja kus puiestik hakkas kasvama esialgu üksikute puudena, kus tühjad kohad täitusid aja kestes, mille tõttu on seletatavad suured vanusevahed üksikute puude vahel; ka pole võimatu, et niisugustel kohtadel ka enam-vähem ühevanuseid puud võib leida, kui maapinna seisukord seemnele oli soodus.

Taheti aga metsa uuendada järguliste raietega, siis soovitati selles teha kitsamad langid, et hoida ära tuulehädahohtu. Neid pidi nii ajama, et nende edasiliikumine oli NE SW suunas; seega järgnesid nad siis ka SW poolt alates: ettevalmistus-, seemendus-, valgendus- ja koristamisraie. Sel puhul arvestati ka seemneaastate kordumist või tulekut, mille tõttu tagajärjed osutusid ka seda paremaiks.

Ei või ka jätta mainimata, et suur tähtsus metsauuendamise puhul on ka raiestiku puhastamisel. Ennemalt ei pühitud raiestikke sedavõrd puhtaks risust kui seda praktiseeritakse praegu ega raiutud ka viimset puukest maha, sest see oleks nõudnud ilmaaegset kulu. Viimase aja uurimused Venes ning Saksas on näidanud, et osaline risu jätmine, mis katab poole osa maapinnast, mõjub soodsalt metsa uuendamisele. Koristamata raiestik, kus ka mõned puunärud olemas, ei paku tõepoolest nägusat pilti, on aga kasulik.

Kokku võttes võiks ütelda lühidalt, et ennemalt püüti metsa uuendada looduse poolt antud näpunäidete järele,

kus metsamehe ülesandeks oli loodust toetada, aga mitte vägivalda tarvitada tema kallal. Kui praegusest seisukohast vaadates meile selle juures mõned puudused torkavad silma, siis olgu need meile teejuhiks edaspidisel tööil. Ei leidu üldse erilisi raskusi, millest ülepääsmine oleks võimatu, ja seepärast jään selle põhimõtte juure, et külitud taim ei ole iialgi halvasti istutatud, ja kui seda odavasti ja heade tagajärgedega tahetakse läbi viia, peaksime jääma loomuliku metsauuendamise juure, olgu see valik lankraidega Wagneri meetodi järgi või viidud läbi järguliste raietega. Head on kõik viisid, kui neid osatakse kasutada õigel ajal ja kohal.

Täpseid eeskirju loomulikule uuendamiseks dikteerima hakata oleks mõtetu, sest neid leiame ülesmäärgitult suures looduse raamatus, mis on meie mets, ja kui metsamees on asjast huvitatud, leiab ta eeskirju rohkesti koha peal oma tööpõllul.

Loodus külvab laialt ja pillava käega, kuid igakord ei tee ta täielikku tööd, siin peab metsamees õigel ajal ruttama appi. Ei tohiks mööduda ükski seemneaasta, ilma et teda täielikult kasutataks seal, kus nõutakse järelkasvu. Meie praeguses olukorras võib juhtuda, et maapind ehk pole veel ette valmistatud, või on ka pikemat aega seisnud ja rohtunud. Kunstlik järeleaitamine on hädavajaline. Igasuguste riistade kõrval juhin ka tähelepanu karjatamisele, kuid see peaks ikka sündima maapinnase ettevalmistamise ja rohu hävitamise mõttes, aga mitte puht-karjatamiseks kujunema. Karjatamine tuleks võtta ette aastal enne seemnete puudelt mahalangemist, et hävitada rohtu ja maapind tallata mustaks. Sigade karjatamine niisugusel puhul oleks ka hea, aga pole meil läbiviidav. Praegu tulevad mul meele kadunud direktor Weise sõnad, kes ütles, et tõhusam oleks niisugusel puhul ratsaväega mõned korrad metsast läbi kihutada. Kui oksjoniteel järguliste raietega metsakasustamine osutub raskeks, siis on meil ka võimalus riigi metsatööstusega tööd läbi viia.

Metsas leiduvad pildid näitavad üldi-

selt, et segapuiestikkes suurema osa okaspuude kõrvaldamisega on hea kuuse uuendada, sest lehtpuu vari tundub kuusele olevat soodus, kuid liiga kiiresti ei tuleks rutata vana metsa likvideerimisega, et noored kuused ei sa- tuks liiga kiirelt küpsetava päikese kiirte ja hiliste külmade küüsi. Ei tuleks ka mitte pidada kinni tingimata sellest, et vana kuusemets peaks juba nelja raidega olema likvideeritud. Mõnikord tuleb järelkasvu huvides kohati hoida ka pikemalt vana metsa. Üksikuid vanu kuuski metsa uuendamisele võtmise puhul tuleks küll esialgu raiuda välja, sest need annavad soodsaid kohti noore järelkasvu tekkimiseks, mis sarnaneb loomulikule harvendamisele, kus üksikud puud kaovad mingisuguste vigastuste tõttu.

Paljasraidega kuusemetsa kasutamine tuleks meil edaspidi likvideerida, kus kultuurid kannatavad hiliste külmade ja kärsaka tõttu. Kadunud Daani prof. Oppermann ütles minule viimasel kokkusaamisel, et inimene on ise kõige suurem kärsakas, sest ta valmistab söödamaad metsas kärsakale. Neid metsamehe sõnu tuleks ka meil tõsiselt kaalumisele võtta.

Meil on seni kuusemetsa loomulikule uuendamiskohti roheline laua taga otustatud, kuid õigem oleks neid küll määrata metsas kindlaks. Ei oleks ülliline nõue, kui tulevikus metsakorralduste tööde juhataja, kes harilikult on teatavate kogemustega vanem metsateadlane, koos metsaülemaga ligemas tulevikus raiumisele ja uuendamisele tulevad kohad üle vaataks ja ära otustaks ka uuendamise viisid. Neli silma näevad rohkem kui kaks ja mõtetevahetuse puhul saab asja kristalliseerida, mida keegi ei pane pahaks, küll aga tänulik on hea näpunäite eest.

Võttes arvesse, et meil igasugusel maal leidub loomulikult tärganud kuusepuiestikke, peaks ka nende loomulik uuendamine olema läbiviidav ja iga metsamehe ülesanne oleks nende tööde läbiviimise võimaluste kohapealne uurimine ja nende soodustamine.

Uuemaid saavutusi puidugaasiga.*)

K. Verberg.

Üldine majanduskriis on sundinud kõikides majanduselu harudes korraldama täpseid uurimusi selleks, et teha kindlaks, kas igal pool on majanduslikuse algnõuded täidetud ja kas ei saaks kusagil hoida kokku.

Seda silmas pidades on maades, kus oma vedelkütteaine puudusel tuleb seda välismailt sisse vedada, viimasel ajal edukalt arenenud puidugaasi tarvitamisega seotud küsimuste uurimine. Puidugaas on äratanud väga elavat tähelepanu kui kütteaine plahvatusmootorite jaoks, mis võiks asendada seni selleks tarvitatud vedelaid õlisid.

Itaalia insener Garuffa tuli esimesena mõttele erilistes generaatorites tekivate gaaside segu kasutada liikuvate mootorite jõuallikana. Selleks juhiti õhk läbi hõõgivate süte; tekkinud ümberpööratud põlemisel saadi puidusöegaas.

Eriti maailmasõja ajal oli terav vajadus asendada vedelat kütteainet alati käepärast oleva ainega; sellest olid kõige rohkem huvitatud sõjaväelised asutused, kes püüdsid igapidi uut mõtet arendada. Mõte leidis eriti elavat poolehoidu Prantsusmaal, kus süstemaatiliste katsetega tehti algust 1917. a. alates. Ka teistes maades — Belgias, Itaalias, Helveetsias, Austrias, Saksas, Rootsis, Soomes — on aastate jooksul korraldatud puidugaasi kasutamise alal mitmesuguseid katseid ja uurimusi. Meilgi on juba tehtud mõningaid sellekohaseid katseid.

Puidugaasi valmistamine toimub õhukindlas tsilindrikujulises püstkatlas-generaatoris (vaata pilt 1, 2, 3), kuhu küttematerjaal ülalt sisse laaditakse ja süüdatakse süüteavause kaudu. Vastava puuduliku õhujuurevoolu tõttu põlemisel koldes tekivad gaasid, mis imetakse läbi hõõgivate süte, mistõttu nad rikastuvad söehapendiga ja vesinikuga.

Toormaterjaalina gaasigeneraatoris kasutati esialgu puidusütt, mille põlemisel saadud puidusöegaas vas-

tava torustiku kaudu juhiti jahutajasse ja puhastajasse, et gaas küllaldaselt jahtuks ja vabaneks kaasatõmmatud tuhaosadest ja vedelaineist. Esialgu oli võimalik kasutada ainult lehtpuidu sütt, hiljem aga ehitati generaatoreid, mis võimaldasid ka okaspuidusöe kasutamist, ühtlasi vähenesid ajajooksul generaatori mõõdud ja kaal. Puidusöe tarvitamisel — 1,3 kg. puidusütt andis keskmiselt samad tulemused, mis 1 liiter bensiini; see võimaldas 1930. a. saavutada 50% kulude kokkuhoidu kütteainete arvel.

Juba 1929. a. oli Prantsusmaal puidusöegaasiga sõidukeid, mis 3-a. tarvitamise järele, 38.000—40.000 km ärasõitmisel, töötasid edasi täiesti puudusteta. Ka teistes maades on võetud tarvitusele puidusöegaasiga sõidukeid, nagu veoautod, omnibused, mootorrongid, mootorpaadid, traktorid.

Nende kasutamisel on selgunud uue jõuallika omapärasused; puidusöegaasi tarvitamine võimaldab suurt kokkuhoidu kuludes, andes ühtiasi ligikaudu samu tulemusi, mis vedelkütegi, milleks allpool mõned näited.

Saksas puidusöegaasigeneraatoriga varustatud veoauto 1932. a. suvel kattis 8.000 km, olles kogu aeg täie koormatuse all, kusjuures selgus järgmist: sõiduki käimapaneke oli alati võimalik, liiklemise kindlus ja julgeolek olid küllaldased, küttekulud olid võrdlemisi väikesed, misjuures tekkinud jõuhulk vastas sõiduki koormatusele, kuna sõiduki kiirus oli vaid veidi madalam (6%) kui bensiini tarvitamisel.

Rootsis on puidusöegaasi kasutamine traktoreis võimaldanud töid teostada kuni $\frac{2}{3}$ võrra odavamini.

Itaalias puidusöegaasigeneraator monteeriti Alfa-Romeo võidusõiduautole, mis 1933. a. 25 tunniga kattis 1650 km, seega oli keskmine sõidukiirus 66 km tunnis.

Puidusöegaasi valmistav generaator on aastatega jõudnud kaunis suure täielikkuseni, kuna generaatorit on rohkesti täiendatud: nii põlemiskolde ümbrus ei ole enam voorderatud šamottkividega,

*) Vaata E. Mets nr. 11 — 1933. a.

nagu see esialgu oli tarvitusel, vaid generaatori kolde ümbrus tehakse kõrgevärtuslikust tule- ja happeskindlast terasest, mistõttu ühtlasi ka generaatori kaal tunduvalt väheneb. Kuna puidusüsi kui kütteaine on heade omadustega — vaba lendavaist aineist ja hea tuhaga — oli võimalik ka lihtsa aparatuuri kasutamine gaasi valmistamiseks ja puhastamiseks.

Kõikide tunnuste järgi on huvi puidusüti kasutatavate generaatorite vastu vähenemas ja rohkem on pöördutud generaatorite juure, kus kütteaineks on puit. Puitu on hakatud eelistama nii tehnilistel kui ka majanduslikel kaalutlusil, kuna ta on odavam ja kättesaadavam, pealegi on võimalik ka igasuguste puidujäänuste tarvitamine. Vaiguvaesest okaspuidust on võimalik saada üsna head puidugaasi. Esialgu aga enamasti igal juhul puidugaas tuli hoolikalt puhastada, et vabaneda tekkinud tõrvaainest, mis kergesti ummistasid torustiku.

Hiljem püüti generaatorite ehitamisel neid kohandada uuele küttele. Need kohandamised seisid selles, et tekkinud tõrvaained väljaspool põlemiskollet krakiti (muudeti kõrge temperatuuriga lihtsamaiks ühendeiks) või põlemiskolles saavutati juba nii kõrge temperatuur (kuni 1500°), mis takistab üldse tõrvaainete tekkimist.

Tõrvaainete krakkimine toimub mittemeti, näiteks nii, et puidugaas ühes tõrvaainete aurudega juhatakse vastu kõrge temperatuurini kuumendatud metallseinu, kus siis tõrvaained lagunevad.

Generaatori põlemiskollet õnnestus vähendada, mille tagajärjel seal saavutatakse kõrgem temperatuur ja kolde läbistanud gaasid kaotavad tõrvaained. Gaasipuhastajad uutes generaatorites ei ole enam varustatud riidest filtriga, vaid eriliste metallist filterplaatidega.

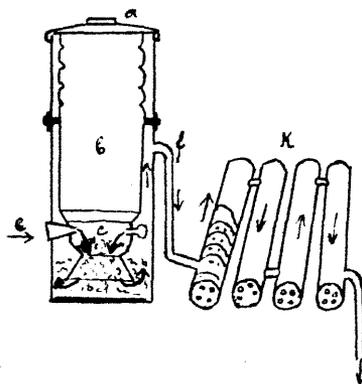
Puidugaas läheb koosseisult lahku puidusüegaasist, kuigi mõlemate kütteväärtus on ligikaudu võrdne.

Dresdeni tehnikaülikooli uurimustel mõlemas gaasis sisaldub ümarguselt 39% põlevaid gaase, kuna ülejäänud osa langeb mittepõlevatele gaasidele.

Põleva gaasi segu koosseis on järgmine:

1) puidusüegaas:	
süehapend — CO —	30,4%
vesinik — H ₂ —	8,7%
Kokku 39,1%	
2) puidugaas:	
süehapend — CO —	19%
vesinik — H ₂ —	17%
soogaas — CH ₄ —	3%
Kokku 39%	

Puidusüegaasi põlemisel läheb 1 m³ gaasi jaoks 0,89 k.-m. õhku, puidugaasi juures aga 1,02 k.-m. õhku.

Pilt 1.

Puidugaasigeneraator „Imbert“
puidusüegaasi jaoks.

a — läitm. avaus (laadimisavaus), b — generaatori siseruum, c — kolle, e — süüteavaus ja õhu juurevool, f — gaasi väljavool, k — gaasi puhastaja.

Puidugaasi kasutamise võimalusi mootoris on uuritud Müncheneri tehnikaülikoolis ja selgitatud gaasi puhastamise, mootori võimsuse, languse ja puidu tarvitamise küsimusi.

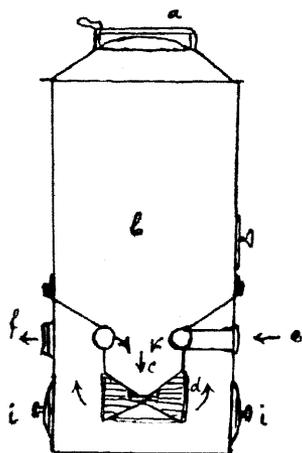
Gaasi puhtuse asjus selgus, et väikesed ümberpööratud põlemisega gaasigeneraatorid mootori ja generaatori vastavate suuruste vahelkorral korral, õigete õhu juurevoolu avauste valikul generaatoris ja vastava küttepuidu suuruse valikul annavad küllaldaselt tõrvavaba puidugaasi.

Eelduseks seejuures on kinnine põlemiskolle, kus toimuks tõrvaosade täieline krakkimine. Mootori jõukulutusele mittevastavad generaatori mõõdud, halvasti korraldatud õhu juurevool, liig

suured puidutükid takistavad põlemist ja hea puidugaasi tekkimist, põhjustades tõrva esinemist torudes. Generaatoris tekkiv äädikahape tavaliselt muutub kahjutuks juba põlemiskolde ja puhastajas eralduv vesi on happevaba.

Puhastaja ülesandeks on peaaegselt puidugaasi vabastamine söetolmust ja niiskusest.

Mootori võimsuse langus puidugaasi tarvitamisel võrreldes bensiiniga on keskmiselt 30—40%. Et seda langust vähendada, selleks on järgmised võimalused: a) kõrgem tihendus tsilindris, b) gaasi eeltihendamine kompressori abil, c) gaasile vedelkütteeaine lisamine. Kõrgem tihendus tsilindris on saavutatav ja selle tagajärjel võimsuse langus ulatus ainult 21%.

Pilt 2.

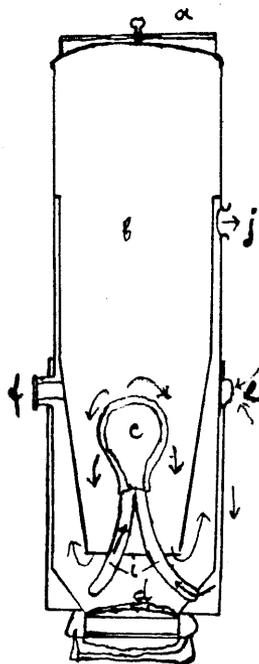
Gaasigeneraator „Imbert-Berliet“, puidu jaoks.

a — täiteavaus, b — generaatori siseruim, c) — põlemisrajoon (kolle), d — kolde restid, e — õhu sissevool, f — gaasi väljavool, i — puhastusavaused.

tuse järele. Praktiliste katsete põhjal arvatakse, et keskmiselt 1 l. bensiini võib asendada 2,5 kg õhukuiva puiduga.

See tulemus on saadud kõrgendatud tihendamise korral. Puidu tarvitus arvatuna ühe hobusejõu ja ühe tunni peale oleks kõrgendatud tihendamise korral 750 gr. ja ilma selleta — 950 gr.

Vastavalt katsete andmeile 1 rm männipuitu annaks puidugaasi säärases

Pilt 3.

Puidugaasigeneraator „Kromag“ puidu jaoks.

a — täitm. avaus, b — generaatori siseruim, c — keskmine õhu düüs, d — tuharrestid, e — õhu sissevool, f — süüteavaus, i — õhu juurevoolu torud, j — gaasi väljavool.

Puidugaasi eeltihendamisega on võimalik saada samu tulemusi võimsuses kui vedelküttega, kuid ei ole veel leitud küllalt otstarbekohaseid kompressoreid (tihendajaid). Kahe eeltihendatud võttega on saavutatud puidugaasiga 95% bensiinivõimsust. Puidugaasi küttevõime rikastamine vedelkütteeaine lisamisega võimaldab tunduvalt võimsuse tõstmist juba 10% vedelküttee lisamisel.

Puidu kulu generaatoris kõigub muidugi mootori võime ja sõiduki koorma-

ulatuses, mis vastab 189 l. bensiinile, 1 rm männioksi aga vastaks 108 liitrile bensiinile. Puu liigil, kui võrdleme kaalulisi vahekordi, on kõrvalisem tähtsus võrreldes tükeldamise astmega; kui raskusi ei teki, siis on soovitatav siiski tarvitada pehmete ja kõvade puitude segu. Igal juhul generaatorisse laaditav puit peab olema parajates mõõtudes. Kõige sobivamaiks on osutunud rusikasuurused puidutükid, s. o. umbes 8—10 sm igas suunas.

Puidugaasigeneraatorite kasutamisel sõidukeil peab arvestama mõningaid üldisi juhtnööre generaatori korrashoiu ja käsitamise suhtes, samuti tuleb sõidukite juhtimisel puidugaasi omapärasusi pidada silmas.

Puidugaasigeneraatori kasutamisel on tarviline teda iga ärasõidetud 800—1000 km järele puhastada, mis nõuab umbes 1½ tundi tööd.

Kui generaator on külmas olekus, siis puidu süütamisest generaatoris kuni kõlvulise puidugaasi saamiseni kulub 4—5 minutit. Kuni 10-min. sõidukite seisakute juures võib mootori kohe panna käima; pikema seisaku — kuni 1½ tundi — juures kulub 2 min. enne kui saadakse kõlvuline puidugaas.

Generaatorisse paigutatud puit esialgu ülemises generaatori osas kuivab ja jõudes põlemiskolde läheduseni sõestub. Seepärast puidu lisamine generaatorisse peab toimuma õigel ajal, nimelt enne kui värske puit satub põlemiskoldeni. Seda mitte silmas pidades tekib generaatoris vähe puidusütt, puidu kulu suureneb ja suureneb ka tõrvatekkimise hädahoht.

Sõiduki juhtimine nõuab sellekohaseid kogemusi, eriti on see oluline künklikul maastikul, tee tõusude ja languste korral; välismail korraldatakse sõiduki juhtimisele erilisi kursusi. Majanduslikult on puidugaasi kasutamine võimaldanud kütteenete alal saavutada kokkuhoiu 60% kuni 80%.

Katsed puidugaasiga kestavad paljudes maades edasi, et seni esinenud puudused kõrvaldada, esijoones aga vähendada generaatori mõõte ja kaalu ja tõsta puidugaasi võimsust.

Seni on juba õnnestunud generaatorit ühes puhastusseadeldisega kaalus tublisti vähendada, nii on olemas generaatori tüüpe üldkaaluga 98 kg, samuti on suudetud generaatori mõõte tunduvalt vähendada, mis võimaldab neid kasutada mitte enam üksi suurtel ja väikestel veoautodel, vaid ka kergetel sõiduautodel.

Tähtsamaiks seni esinenud puudusiks oleksid: õhu juurevoolu avauste (düüside) läbipõlemine, generaatori sisesete rikked, puhastaja roostetumine. Neist puudusist on aga võimalik lihtsate abinõudega vabaneda. Puudusiks tuleb

lugada ka järgmisi asjaolusid: mootori väike elastsus, vähendatud startimisvalmisolek ja võimsus, raske ja võrdlemisi must käsitus, muidugi on ka puuduseks lisaruumi ja -kaalu tarvidus kütteenete kaasavõtmiseks.

Mõningate andmete järgi on Saksas 1.000 puidugaasigeneraatorit, Prantsusmaal 1. I 1933. a. eraisikuil 663 gaasigeneraatorit, pealeselle teatud arv sõjaväes, teiste maade gaasigeneraatorite arvu kohta puuduvad andmed. Saksas on 2 puidugaasigeneraatoritega varustatud 150 hob. jõuline raskeveoauto läbistanud ümarguselt 100.000 km, ilma et generaatori, puhastaja või gaasitorustiku juures mingisuguseid rikkeid oleks ilmnunud; ka tsilindri, kolvide ja ventiilide juures ei olnud märgata ebanormaalselt kulumist.

Kui varemalt puidugaasi kasutamine piirdus ainult veoautodega ja teiste raskete sõidukitega, siis on viimasel ajal rohkesti katsetatud ka kergesõiduautodega.

Sääraseist katseist oleks eriti mainimisväärne möödunud suvel korraldatud võistluskatsed Prantsusmaal (juunis ja juulis) ja Austrias (22. IX — 2. X).

Prantsuse võistlustest võtsid osa kergesõiduautod, kus generaator oli paigutatud auto tagumisse ossa nii, et see auto välimust ei rikkunud. N. n. turistide kergesõiduautodest oli esindatud kolm, millele olid monteeritud eri tüüpi generaatorid: kaks töötas puiduga (Berliet' süsteem) ja üks puidusõega (Panhard'i süsteem). Võistlused toimusid kahes osas: 1) sõit harilikel teel, mille kestvussõit, mille ajal kaeti ümarguselt 3.700 km, keskmise kiirusega 50 km tunnis, kusjuures mõlemad generaatori tüübid andsid rahuldavaid tulemusi. Panhard'i süsteemi generaatoris kulus 100 km tee pikkusel keskmiselt 24 kg puidusütt, mis auto 16 HJ mootori juures moodustas ühe hobusejõu, ja 100 km kohta 1½ kg puidusütt. Seda tuleb lugeda normaalseks kulutuseks.

Arvestades kohalikke puidusõe ja bensiini hindu selgus, et 100 km sõiduteel: puidusütt kulus 8 fr. 40 s. eest, bensiini (16 liitr.) aga 35 fr. 20 s. eest, seega puidusõe tarvitamise korral oli kulu ümarguselt ainult ¼ bensiiniku-

lust. Teine osa võistlust oli kiiruse katse 500 km tee pikkuse ulatusel. Viimasel katsel kulutati mootori käimapaneleks ja kogu 500-km tee ulatusel 100 gr bensiini iga auto kohta. Igas autos oli peale juhi 3 sõitjat ühes pagasiga, nii et auto vedas miinimum 370 kg, pealeselle küttagavara. P a n h a r d'i süsteemis oli puidusütt tagavaraks 125 km jaoks, Berliet' süsteemis puitu 250 km jaoks. Sõidu kestes toimus ka küttaeine täiendamine: puidusöega varustamine nõudis igakord 70 sek., puidu juures igakord aga 130 sek.

Võistluse tulemused olid järgmised: puidusöega töötav auto (16 HJ, Panhard'i süsteemi generaator) lõpetas võistluse esimesena: keskmine kiirus oli 88 km tunnis, kohati oli kiirus 97 km tunnis, puidusöe kulu 100 km kohta oli 18,3 kg, mis 1 HJ ja 100 km kohta teeb 1,14 kg.

Teisena tuli kohale puiduga töötav auto (13 HJ, Berliet' generaator), mille keskmine kiirus oli 85,5 km, puidu kulu 100 km kohta oli 36 kg, mis 1 HJ ja 100 km kohta teeb 2,77 kg puitu, mille niiskus võrdub ümarguselt 10%.

Kolmas, ka puiduga töötav, auto (13 HJ, Berliet' generaator) jõudis kohale 7 min. pärast eelmist; keskmine kiirus oli 83,5 km tunnis, puidu kulu 100 km kohta oli 37 kg ehk 1 HJ ja 100 km kohta — 2,85 kg puitu.

Võistlustest osavõtjatele jagati järgmised auhinnad: I auhind — 100.000 fr. põllutöömisteeriumi poolt, II auhind — 50.000 fr. kaitsemisteeriumi poolt, III auhind — 10.000 fr. metsaseltside poolt. Võistlused näitasid häid tulemusi. Katseid kavatakse jätkata, et kõrvaldada mõningad esinenud puudused.

Austrias korraldatud võistlustest võttis osa 4 raskeveoautot, 1 omnibus ja 7 kerge sõiduautot. Siin oli pearõhk pöördud autode vastupidavusele mägisel maastikus. Sõidutee koguulatus oli 1600 km, läbiti peale Austria Helveetia ja Itaalia. Vastavalt mägisel maastikule olid teekallakud suured (äärmine kallak 25%), samuti tuli läbida rasked teekäänud. Katsed andsid täiesti rahuldavaid tulemusi, ka rasked teesad ületati suuremalt jaolt ainult puidugaa-

signa. Õlide tarvitamine kogu sõidul oli normaalne.

Kütte kulutust tähendatud võistlusel ilmestavad alljärgnevad andmed:

1) Kergesõiduauto — Ford-Limousin — mis normaalselt 100 km kohta tarvitab 15 liitrit bensiini, kasutas puitu sama tee kohta 35 kg, mis Austria hindade juures moodustas vahekorra 4:1, s. o. bensiini tarvitamine oleks olnud 4 korda kallim kui puidu tarvitamine.

2) 60 HJ veoauto tarvitas 100 km kohta 90 kg puitu, kuna vedelkütet oleks läinud 35 liitrit; kulude vahekord bensiini ja puidu vahel kujunes samasuguseks nagu eelmiselgi juhul, s. o. 4:1.

3) 5-tonniline 100 HJ veoauto tarvitas 100 km kohta 150 kg puitu, kuna vedelkütet oleks läinud 70 liitrit, bensiini ja puidu kulu vahekord umbes 5:1.

Seega võistlus näitas, et puidugaasi tarvitamine võimaldab 75—80% rahalist kokkuhoidu küttaeinis.

Arvestades eelpoolnimetatud tulemusi puidugaasi kasutamise alal mootorsõidukeis on selge, et puidugaasi tarvitamine võimaldaks ka meil mootorijõu kasutamist muuta tunduvalt odavamaks. Seda näeme alljärgnevast väikesest arvutusest.

Kui keskmiseks õhukuiva puidu erikaaluks võtame 0,50 (kask — 0,64, lepp — 0,50, mänd — 0,52, kuusk — 0,45), siis 1 tm puitu kaalub 500 kg ja 1 rm — 350 kg (virna täius 0,70).

1 rm lepa-küttepuidu Tartu puuturul maksab Kr. 3.50 (kased 1 rm kuni Kr. 4.50, kuused, männid kuni Kr. 3.—). Seega 1 kg lepapuitu maksab 1 sent.

Kuna keskmiselt 2,5 kg puitu puidugaasiks muutudes annab samasuguseid tulemusi kui 1 liiter bensiini, siis oleks üheväärsete puidu- ja bensiinikoguste hindade vahekord 2,5 : 30.

Seega saame mitmekordse kokkuhoiu puidu tarvitamisel. Kui arvestame aga bensiini hinnaks ainult ta enese väärtuse (maha arvates tollid, maksud jne.), mis on tunduvalt madalam turuhinnast, ja teiselt poolt arvame, et puitu kulub rohkem kui 2,5 kg (näiteks 3 kg) — 1 liitri bensiini asendamiseks, oleks siiski puidu kasutamine vähemalt 2—3 korda odavam bensiinist.

Pidades silmas puidusöegaasi ja puidugaasi kasutamise tähtsust, on mitmes

riigis nii seltskondlikul kui ka riiklikul algatusel nende kütteenete kasutamise võimalusi rohkesti uuritud ja toetatud gaasigeneraatorite levimist.

Abinõudest, mida on kasutatud gaasigeneraatorite levimiseks, võiks nimetada järgmisi: P r a n t s u s m a l on antud auhindu parimate puidugaasigeneraatorite eest, on korraldatud sellekohaseid võistlusi, antud proovimisteks tasuta sõidukeid, jagatud toetusi katsete korraldamiseks. Jõuvankrite tarvitajale on maksetud preemiaid, alandatud või koguni vabastatud sõidukeid maksumedest.

R o o t s i s on puidugaasi kasutamist soodustanud riiklikud toetused.

Generaatorite muretsemiseks asutati eriline laenufond, kust anti teatavalt tingimusil laene, mis 2 aasta kestes oli ½-vabad.

Generaatoritega varustatud sõidukid maksid makse ainult pooles suuruses.

Riiklik toetus nähtavasti on avaldanud mõju Rootsis, sest ka pärast laenufondi väljalaenuutamist on generaatorite levimine edukalt kestnud.

H e l v e e t s i a metsaomanikud püüavad puidugaasigeneraatorite tarvitamist, eriti veoautodel, igapidi toetada. Näiteks Berni kantoni metsaomanikud annavad pärast 1. VII 1934. a. tellitud gaasigeneraatorite jaoks puitu tasuta ja nimelt esimesele 10 generaatorile igaühele 30 rm, järgnevale 10 — igaühele 20 rm, järgnevale 20 — igaühele 10 rm.

Meil on seni tehtud küll mõningaid katseid puidugaasiga ja osalt on ka puidugaasigeneraatorid tarvitusel, kuid oleks tarviline puidugaasi kasutamise küsimusi lähemalt selgitada ja uurida, pidades silmas eriti meie olusid.

Igatahes puidugaasi majanduslikud paremused väärivad seda, et meil sel alal tuleks teha rohkem kui seni.

XII Metsateadlaste Päev.

24. ja 25. märtsil 1935. a.

K. VERBERG.

Peaaegu kaks aastat on möödunud eelmisest metsateadlaste päevast, sest seni traditsiooniliselt iga aasta korraldatud metsateadlaste päev jäi 1934. a. mitmesugustel kaalutlustel pidamata. Hoolimata halbadest teoludest ja muutlikust ilmastikust leidis tänavune metsateadlaste päev erakordselt elavat osavõttu: kaugelt ja ligidalt oli üle riigi saabunud vanemaid ja nooremaid metsatgelasi. Üldine osavõtjate arv tõusis üle 150; nende seas leiame rea vanemaid metsamehi, kes on väsimatud ja alatised metsateadlaste päevadest osavõtjad, nagu V. Bergmann — Sõmerpalust, J. Bernakoff — Karulast, A. K ü n g — Jõgevast ja terve rida teisigi. Osavõtjate seas on meie metsakorralduse veteraan E. Š a b a k, kes esineb ka referaadiga ja läbirääkimistest hoogsasti võtab osa, ei puudu ka alatine metsateadlaste päevadest osavõtja esimene ning kauaaegne ülikooli rektor prof. emer. H. K o p p e l, kuna varemalt sageli metsateadlaste päeva külasthanud riigikohtu esimees seekord puudub.

Tänavusel metsateadlaste päeval oli eriti rohkesti kokku tulnud metsaülemaid (14 rev-

metsaülemat ja 31 metsaülemat), rohkem kui kunagi enne, ka metsnike perest on osavõtjaid suuremal arvul kui varemalt.

See elav osavõtt tegelike metsameeste poolt on tõenduseks kuivõrd tõsiseks teguriks on muutunud metsameestele metsateadlaste päevad, kus käsitletakse elulähedaid metsanduslikke küsimusi, missuguseil on suur teoreetiline tähtsus või praktiline väärtus.

Metsateadlaste päeva avab kell 12.30 juba 10 aastat akad. metsaseltsi esimehena tegutsenud prof. O. Daniel pikema tervitus- ja avakõnega. Andes ülevaate meie metsanduse olukordadest prof. O. Daniel märgib, et kogu Euroopa kultuurriigid ja P.-Ameerika Ühendriigid on asunud suurendama oma metsa pindala. Seda põhjustab see asjaolu, et rahvamajanduslikult on tulusam kasutada metsakasvatamiseks sobivat maad just metsastamiseks, mitte aga põllumajanduse jaoks. Eriti suurejooneline on P.-Ameerika Ühendriikide metsa pindala suurendamise kava, mida mõeldakse teostada 10 aastaga. See, president Roosevelti poolt heaks kiidetud kava näeb ette 25 milj. ha pindala uuesti metsa alla võtmist, kus-

juures mets istutatakse võõde viisi, mille kogupikkus oleks 1.600 km. Selle hiigla kava teostamine nõuab mitmemiljardilist istutusmaterjaali ja läheb maksma 70 miljonit dollarit.

Laiaulatuselised metsastamiskavad on teostamisel ka Saksamaal, Itaalias, Inglismaal. Ka Eestis on ohtrasti võetud metsa pinda põllumajanduse alla. Meie ei tohi aga unustada, et tüübiline metsamaa renteerib end kõige kasulikumalt just metsana. Seepärast oleks tähtis, et meil võetaks revideerimisele need planeerimisele määratud metsad, mis pole veel maha raiutud.

On väga rõõmustav, kui meil püütakse rahvast ja rahva juurekasvu juhtida maale ja silduda põllumajandusega, kuid see ei peaks toimuma metsade pindala vähendamise arvel, vaid eeskätt just põllunduse süvendamise ja olemasolevate põllumajanduslike maade parema viljamise kaudu. Põllumajanduse pindala laiendamine metsa maharaiumise teel paistab olevat küll kõige lihtsam viis, kuid see annab end hiljem tulevikus rahvamajanduses valusasti tunda. Lõpuks avaldab kõneleja lootust, et uue korra juures meie metsad leiavad paremat hindamist.

Avakõnele järgnevad tervitused. Esimesena tervitab põllutöministeeriumi ja riigi maade ja metsade valitsuse nimel direktor J. Luik, kes märgib möödunud ajavahemiku tähtsaimad saavutused metsanduse alal, nagu uus metsaseadus, suurendatud krediitid metsamajanduslikeks töödeks; direktor soovib metsateadlaste päevale töö meeoleolu ja avaldab lootust, et päev püstitab uusi tähiseid.

Teisena toob tervitusi ülikooli põllumajandusteaduskonna ja selle metsaosakonna poolt prof. A. Mathiesen, kriipsutades alla seda metsategelaste ühispere tunnet, mis halbadest teoludest hoolimata on suutnud kokku tuua rohkearvulise kuulajaskonna metsateadlaste päevale, mis elustab igapäevast metsateadlaste rasket tööd.

Edasi tervitavad: E. Vester — Eesti Metsaühingute Liidu nimel, soovides ära kasutada metsateadlaste päeva tulemusi tegelikus elus; A. Sprenk — Metsateenijate Ühingu nimel tervitades märgib metsateadlaste päeva raskeid ülesandeid, kus tuleb näidata teed ja tõsta metsameeste usku oma töövõimesse.

Kirjalik tervitus on saabunud Tartu linna pealt kindral A. Tõnissonilt; telegraafi

teel tervitab Helsingi metsaosakonna üliõpilaste selts „Metsamiehet“.

Pärast tervitusi valitakse päeva juhatus: juhatajaks: prof. O. Daniel, metsakooli juhataja A. Auksmann ja metsainspektor A. Raukas; sekretariaati: assistent A. Karu, abimetsaülem J. Hüsse ja metsanduse üliõpilane H. Osi.

Esimesena kannab ette prof. A. Mathiesen referaadi „Ülevaade metsakorralduse tööde arenemisest Eestis“. 2½-tunnilises ettekandes referent käsitleb põhjalikult meie metsakorralduse ajaloolist arengut, valgustades üksikuid puudutatud küsimusi plaanilise materjaaliga ja omaaegsete metsakorralduskavadega. Esimeseks meie metsakorraldust puudutavaks juhtnööriks on 1782. a. antud instruksioon, mis reguleerib pea- ja kõrvalkasutusi ja vähendab senist teede rägastikku metsas. Metsakorraldamisele sundis panema aluse nähtavasti viinavabrikute suurenev tegevus, milleks nõuti rohkesti küttepuid. 1817. a. järgneb juhatuskiri riütelkonna metsade kohta, kuna 1825. a. antakse üksikasjalised näpunäited mõisa metsade plaanistamise kohta, kusjuures soovitatakse metsa sihte kasutada sõepõletamiseks, metsateedeks, jahipidamiseks.

1842. a. ilmub Venemaa metsakorralduse üldine juhatuskiri, mida hiljemalt mitu korda täiendati ja muudeti. 1888. a. ilmub ka Baltimaid puudutatav metsa kaitse seadus. Endistes riigi metsades metsade korraldus toimus üldiste Vene metsakorralduse juhtnööri alusel, kuna mõisa metsades metsakorraldustööd teostati mitmet viisi olenevalt omaniku soovidest ja metsakorraldaja veendumustest. Tähtsamaist mõisa metsade korraldajaist oleks nimetada Kassler, Knersch, Müller, Huhn, Hörner.

Praegune Eesti metsade korraldus sai alguse 1920. a., esialgu asuti metsade arvestamisele, kuna suurema jao metsade kohta puudusid plaanid; 1923. a. alustati aga täiskorraldusega. Praeguses metsakorralduses sooviks referent näha mõningate puuduste kõrvaldamist. Tähtsamad puudused oleksid järgmised. Meie plaanidel puudub kindel raiejärjekord, metsakorraldus ei anna pilti metsa jooksvast juurekasvust, vähe rõhku pannakse teeludele ja metsamaa kuivendamisele. Kui me soovime metsa õigesti majandada, siis peame olema teadlikud selle juurekasvust; kui metsa kasv on halb, siis ainult pindala suuruse andmed viivad eksiteele. Jooksva juurekasvu

määramine peaks kujunema metsakorraldustööde üheks tähtsaimaks ülesandeks. Veoteede resp. kvartaalide sihtide valikut peab metsakorraldus lahendama paremini, sest korralike teoolude puhul on ka metsaülesõötamine ja metsamaterjalide vedu odavam, mistõttu tõuseb metsa tulukus. Maaparandustööde teostamine peaks toimuma kindla süsteemi alusel.

Kuna aeg on jõudnud juba kaugele, siis otsustatakse pidada läbirääkimised pärast lõunavaheaega, mille kestes toimus, muu seas, üldine pildistamine.

Pärast lõunavaheaega otsustatakse otsekohe kuulata ära prof. J. Uluotsa referaat „Uus metsa- ja jahiseadus“.

Andes lühikese ajaloolise ülevaate meie metsade õiguslikust seisukorrast, referent märgib, et 16. V 1934. a. riigivanema dekreediga maksuma pandud uus metsa- ja jahiseadus on pöördelise tähtsusega. Vaadeldes uue metsaseaduse välist ehitust ja tema sisu, referent leiab, et juriidilisest seisukohast see seadus ei ole kõige paremini õnnestunud, nimelt süsteemilt on see väga omapärane ja selles puudub proportsionaalsus osade vahel. Peatudes metsaseaduse sisulise külje juures märgib referent järgmist: seaduses ei ole määratud kindlaks metsa mõiste, missugune asjaolu võib tuua sekeldusi kohtuprotsessides, samuti ei leidu kindlat ja selget vastust, missugust metsa tuleb lugeda riigi metsaks, sest ei ole tõmmatud piiri riigi ja omavalitsuste, samuti omavalitsuste ja erametsade vahel. Metsavalitsemise organisatsioonis on loodud kindlam kord ja metsaametnikele antakse metsapolitseiilised õigused, mis kahtlemata annab häid tulemusi. Asutatud metsahoiukomitee muutub ainult nõuandvaks asutuseks, sest tema otsuseid võib tühistada ülemalt poolt; säärast metsahoiukomitee õiguslikku seisukorda referent loeb ebaotstarbekohaseks. Metsamajanduse kapitali loomine osutub aga kahtlemata väga tervitatavaks nähtuseks.

Uut jahiseadust loeb referent juriidilisest seisukohast rohkem õnnestunuks kui ühtlasemat ja kindla süsteemiga seadust.

Läbirääkimistel prof. A. Mathieseni märgib, et jahiseadusel on suured puudused, sest selles seaduses ei ole üteldud, kuidas tuleb lahendada jahipidamise küsimusi omavalitsusil ja ülikoolil neile kuuluvais metsades. Metsa katseasjanduse küsimuste suhtes on metsaseaduses selgusetus, mistõttu on raskendatud katseasjanduse korraldamine. Direktor

J. Luik valgustab mõlemate seaduste saamise ajalugu; seadused valmisid ajal, kus tuli sageli sisule tuua süsteem ohvriks. Jahiseadus käis kolmel korral riigikogus, metsaseadust arutati riigikogu komisjonis terve aasta. Dekreediga maksuma pandud seadused on samad, mis olid riigikogus. Mõlemates seadustes ei ole sellaseid puudusi, mis takistaksid nende rakendamist tegelikus elus. Prof. J. Uluots leiab, et metsaseadus ja ülikooli seadus on vastolus ülikooli metsa kuuluvuse asjus. Hra Sabak arvab, et uute seaduste arvustamine referendi poolt on sündinud liiga karmilt, paljud märgitud puudused ei ole olulise tähtsusega ja mõlemad seadused on tegelikule elule vastuvõetavad.

Järgnevad enne lõunat pidamata jäänud läbirääkimised prof. A. Mathieseni referaadi puhul. Hra Sabak märgib, et mõisa metsade endised metsakorralduskavad olid teoreetiliselt hästi ja peensusteni välja töötatud, kuid tegelikult talitati metsas hoopis teisiti, mistõttu metsakorralduskavad osutusid tähtsusetuiks. Eesti metsakorraldus on küllalt otstarbekohane. Hra Auksmann soovib endiste kvartaalide ja kvartaali sihtide allesjätmist. Dr. Reim tähendab, et metsaülemale oleks tähtis teada metsa üldist tagavara ja juurekasvu; praeguses metsakorralduskavas leidub mõndki üleliigset. Hra Reinvald, juhtides tähelepanu mõisa metsades korraldatud juurekasvu mõõtmiste ja arvutamise puudulikkusele, leiab samuti, et praegune metsakorraldus rahuldab meie nõudeid, kuna pealegi on võimatu metsakorraldajale panna peale suuremat koormat. Hra Reidolf mainib neid raskusi, mis tekivad kvartaalide sihtide puhastamisel endiste kvartaali sihtide allesjätmisel.

Viimasena sel päeval kuulatakse ära dots. K. Verbergi referaat „Sulfaat-tselluloositööstusest ja selle rajamise võimalustest Eestis“. Referent peatub esiteks tselluloosi valmistusviiside tekkimisel ja üksikasjalisemalt tähtsamate viiside — sulfaat- ja sulfiit-tselluloosi valmistuse — erinevusil. Viimasest selgub, et sulfaat-tselluloosi valmistamiseks saab kasutada männipuitu ja saetööstuse jäätmeid, mistõttu puidu valikul tööstus ei tarvitse olla eriti nõudlik.

Sulfaat-tselluloosi valmistusel puidu keetmine, keedulahu koostis ja selle edaspidine kasutamine läheb tunduvalt lahku sulfiit-tselluloositööstuse viisidest. Omapärane on kord kasutatud keedulahu uuendamise käik. Tarvitatud

keedulahust selle uuendamisel saadakse tärpeniini, puidupiiritust ja kõige rohkem n.-n. määre seepi. Tööstuse omapärasuseks on ka roiskveed, mille kõrvaldamine on tülikas, veel rohkem aga lendavate gaaside kõrvaldamine, mis on eriti raskeks küsimuseks tööstusele. Sulfaat-tselluloosi valmistatakse maailmas 20% kogu tselluloosist. Euroopa tähtsamaid tootjaid on Rootsi, Soome ja Norra.

1934. a. Soome sulfaat-tselluloosi väljaveo väärtus oli 22,4% kogu tselluloosi väljaveost. Sulfaat-tselluloosi tööstuse rajamine eeldab odavat toorainet küllaldasel määral, tarvilist veehulka, odavat transporti ja käituskulusid, otstarbekohast roiskvete ja gaaside kõrvaldamist.

Võiksime seda tööstust varustada propsidega, männiküttepudega ja saetööstuse jäätmetega. Kuna propside hinnad on maailmaturul väga langenud, siis oleks otstarbekohane neid töödelda tselluloosiks ja sel kujul ekspordida välismaale. Tselluloositööstuse rajamisel leiaks tööd teatav hulk töölisi ja tehnilist personaali. Toorainet võiksime anda sellele tööstusele aastas 140.000 tn, millest umbes pool koosneks propsidest. Tuleks rajada sulfaat-tselluloositehas toodanguga 15—20.000 tonni aastas. Linnad (Tallinn, Pärnu, Narva) tööstuse asukohana paljudel põhjustel on ebasoodsad; rohkem kõlbulised oleksid järgmised kohad: Kehra, Kunda jõe suu, Jägala jõe suu, Pedja jõgi Jõgeva juures. Koha lõplikul valikul on tarvilised üksikasjalised kalkulatsioonid. Rajatav tehas tuleks asutada segaettevõttena. Rahvamajanduslikult on selle tööstuse rajamine otstarbekohane ja vajaline.

Järgnevail läbirääkimisel hra Sihle täiendab referaati mitmete märkustega, avaldades aga kahtlust tooraine jätkumisest uuele tööstusele. Dir. J. Luik leiab, et tehtud kalkulatsioonide järgi tööstuse varustamine on võimalik ja tööstuse saaduste realiseerimine kindlustatud.

Esimene tööpäev lõpeb kell 1/2 10 õhtul. Kuna päevakord sisaldab veel hulka referaate, otsustatakse järgmisel päeval alustada tööd kell üheksa hommikul.

Teisel tööpäeval enne päevakorra juure asumist otsustatakse saata riigivanemale järgmine telegramm:

„Kõrgesti austatud härra Riigivanemale. Üle kogu Vabariigi kaheteistkümnendamale metsateadlaste päevale kokku tulnud metsamehed tervitavad Teid, härra Riigivanem. Püüame täna, edaspidi ja alati hoida kindlal

alusel seda Vabariigi alusmüüri nurka, mille moodustavad kodumaa metsad.“

Esimesena kuulatakse hra Šabaki referaati „Metsakorralduse kulude kokkuhoidmisest“. Referent andis ülevaate metsakorraldustööde jaotusest ja võimalustest neid ratsionaliseerida ja kuludes saavutada kokkuhoiu. Kokkuhoiu teostamises peaks aga pidama silmas, et ei kaldutaks liialdusteni, mistõttu kokkutõmbamiste all võib kannatada kogu metsamajandus. Metsakorraldust ei tuleks koormata lisäülesannetega, nagu kraavide loodimise nõudega, vaid jäetagu see ainult puhttehniliste ülesannete juure. Meie metsamajanduses on vajaline raha andmise korra ümberkorraldamine.

Määratud krediitide väljaandmine peaks toimuma töönoodeile vastavalt. Praegune liiga ametlik raha väljaandmine põhjustab raskesti metsakorraldustöodes, sest kõige kibedamal tööajal raha mittesaamine on seotud suurte kahjudega — kaotsiläinud tööpäevade tõttu.

Läbirääkimisel märgitakse järgmist: metsakooli lõpetaja ei saaks töötada metsatehnikuna, kultuuride plaanistamist tuleks teha täpsemalt, ideaalse raierea koostamine ei ole võimalik, juurekasvu määramine metsakorralduses on raske ülesanne, tarbepuu % märkimises võib suuresti eksida.

Edasi kõneleb K. Salev (K. Sikk) teemal: „Töö edukust mõjutavaid tegureid metsaülestöötamisel“.

Referent märgib, et tähtsaimaks tegureiks, mis metsaülestöötamisel mõjutavad, on tööliste vilumus, tööriistad, ülestöötatava metsa ja valmistatavate metsamaterjalide iseloom, töökorraldus ja ilmastikuolud. Referent on Voltveti katsemetskonnas ja ka reas teistes metskondades (metsakooli lõpetajate kaudu) korraldanud rea uurimusi tähendatud tegurite selgitamiseks. Vilunud tööline suudab võrdseil välistingimusil valmistada 2—3 korda rohkem metsamaterjaale kui vilumata. Ka paremad tööriistad võimaldavad suuremat edu. Kitsateralised ja pikavarrelised Kanada kirved võimaldavad edukamat tööd ja nõuavad väiksemat jõukulutust kui meie lühivarrelised kirved. Ka sae valikul on tööedukuse suhtes suur tähtsus, mistõttu parema saega töötamisel ajakulu võib kuni kaks korda väheneda võrreldes tavalise saega. Oleks soovitatav ka meil katsetada metsatööriistade uute tüüpidega metsaülestöötamisel. Vähemad töösalgad töötavad edukamalt, mistõttu harilikem on kahemeheline töösalk. Soomes, kus mets pee-

nem, töötavad metsatöölised tihti ka üksikult poogensaagidega ja nende päevane töösaavutus ületab kahemehelise töösalga liikme töötulemused. Metsaomanikule on tähtis, et metsamaterjalide omahind oleks odavam, sest odav ja hea metsamaterjal on turul võistlusvõimelisem. Odavamad omahinda aga võimaldab suurem tööedukus.

Läbirääkimisel hra Š a b a k tähendab et Tayloriga süsteemi taoline ratsionaliseerimine metsaälestöötamisel ei ole läbiviidav, soovib metsaälestöötamisel kasutada artelle. Esitatakse veel rida küsimusi, millele referent vastab.

Järgmisena esineb ajaloolane dots. H. Sepp kõnega „Eesti metsade majanduslikust osast minevikus“. Kõneleja märgib, et metsadel on olnud alati suur ülesanne meie majapidamises. Juba igivanast ajast on põllukultuur olnud seotud metsaga, sest metsad võeti põllu alla ja järjest on kasvanud põlispõlluala allmaa arvel. See areng pole alati läinud tõusu suunas. Sõjad, katkud ja suured viljajalkadused on tühendanud vanad asulad, kus tekkisid uuesti metsad.

Majandamisviiside arenemisega põlispõllualad suurenesid ühenduses tihedamalt asustatud alade laienemisega. XVIII sajandil viinavabrikute ja klaasivabrikute tegevuse tõusuga metsa kasutamine kütteks tõusis suuresti, nii et mõnes ümbruskonnas hakkasid metsad vähenema.

Teataval määral veeti metsamaterjaleid ka välja, kuigi tolleaegse ekspordi osatähtsus oli märgatavalt vähem praegusest nagu ka üldse Eesti metsad ei omanud eelmisel sajandil niisugust majanduslikku tähtsust nagu praegu. Tähtsaimaks väljaveosadamaiks olid Pärnu ja Narva, kuna Tallinn väljaveosadamana ei tulnud üldse arvesse.

Elavais läbirääkimises (Š a b a k, K o p p e l, M a t h i e s e n, T i i s m a n n, V e r b e r g) puudutatakse paljusid meie metsade minevikuga seotud küsimusi, nagu viina- ja söepõletamise tähtsust küttepuid tarvitamises, metsamaterjalide müüki, metsade levimist ja asulate tekkimist.

Edasi kõneleb dr. P. Reim teemal „Külvamiskülvil — uus abinõu okasmetsa külvamiseks“. Referent on, väljudes Meldersi külviriista puudustest, konstrueerinud uue külvamiskülvil (lähem kirjeldus „Eesti Mets“ nr. 2 — 1935. a.). Sellega töötamisel on võimalik saavutada märgatavat kokkuhoidu ajas ja seemneis. Külvil hinnaks on 30 kr. Voltveti ja Surju metskondades korraldatud külvamiskat-

sed tõendasid uue tüüriista paremusi, kuna külvitajajärjed mõneski suhtes on osutunud paremaiks kui seniste külviriistade juures. Töötamine külviluga on kerge ja hõlpus. Kõneleja demonstreerib kaht külvamiskülvil.

Läbirääkimistel puudutatakse maapinna ettevalmistust külviluga külvamisel, külvamiskülvil raskuse tähtsust töötamisel. Ollakse huvitatud, kas uut külvamisriista oleks võimalik juba käesoleval kevadel metskondades rakendada tööks.

Järgneb lõunavaheaeg, mis kestab kella 4-ni, siis jätkuvad referaadid.

Esimeseks on B. T i i s m a n n i referaat „Turberaie käitusest, eriti Lõuna-Eesti kuusemetsades“.

Referent peatub lähemalt turberaie käituse mõistest, annab ülevaate turberaie käituse arenemisest Eesti metsades iseseisvuse ajal ja lõpuks puudutab pikemalt Lõuna-Eesti kuusemetsades saadud tulemusi.

Tulemused on peaaegu kõikjal negatiivsed: turberaie teostamisel pärast esimest raieid puud kannatavad tuuleheite ja putukate all, mistõttu järgnevad raied kujunevad „putukate puude“ kõrvaldamiseks ja metsamajanduse tulud kannatavad. Suur rohukasv ei võimalda loomulikku uuendust ja lõpuks tuleb minna tagasi lageraie ühes kunstliku uuendusega. Referent leiab, et Mulgimaa kuusemetsades turberaiekäitus tuleb asendada otstarbekohaseima ja oludele vastavaima raie- ja uuendusviisiga.

Pikemais läbirääkimises võetakse rohkesti sõna. Hra Š a b a k selgitab turberaie tekkimise ajalugu, soovib metsakorralduse ettekirjutustest mitte sõnasõnaliselt pidada kinni, vaid arvestada olusid; ta leiab ka, et metskonnad on liiga suured. Prof. A. M a t h i e s e n märgib eksimusi turberaie nimetuse tarvitamises ja toonitab, et üldiselt aegjärguline raie on kuusemetsades otstarbekohane, kuid peab hoiduma šabloonilisest talitamisest. Hra S i h l e toob näiteid turberaie käituse headest tulemustest; arvab, et kuuse loomulik uuendusel võiks katsetada esimesel aastal karjatamisega. Hra J a a n s o n väidab sellevastu, et karjatamine ei saa anda häid tulemusi. Prof. D a n i e l ei poolda turberaie teostamist metsakorralduse ettekirjutusena.

Viimane referaat on K. Z o l k i poolt „Metsakahjurite esinemine Eestis 1934. aastal“. Referaati selgitavad rohked valguspildid. 1934. a. entomoloogia katsejaam on esmakordselt asunud uurima metsakahjurite esinemist, milleks saadeti metskondadesse teate-

raamatud. Vastused on saabunud 50 metskonnast. Tähtsaimad vigastuskohad on katsejaama poolt vaadatud üle.

Metsakahjureist seisavad esikohal mitmesugused kooreüraskid, metsa külmaliblikas, lehepõrnikas, männikärsakas. Suured hävitustööd on tehtud ürasekite poolt Rava metskonnas (40 ha), Jõgeva, Varangu, Huuksi ja ka teistes metskondades. Tähtsaimaks röövikute levimise põhjuseks tuleb lugeda tuulemurru mitteõigeaegset ülestöötamist, sest tuulest murtud puudesse asuvad kiiresti kahjurid ja levivad edasi. Tapa metskonnas on levinud lehepõrnikas, kelle hävitustöö võib tulevikus põhjustada suuri kahjusid. Külmaliblikas on paljudes kohtades teinud suuri kahjusid. Kahjurite vastu saaks edukalt võidelda, kui riigi metsade valitsuse poolt lubataks kahjurite poolt asustatud puid suvel töötada üles, võimaldades selleks krediiti. Sellega saaks vältida väärtusliku metsa hävimist ja tõkestada kahjurite edaspidist levimist.

Läbirääkimisel puudutatakse metsamaterjalide juttimise tähtsust kahjurite levimisel ja soovatakse juttimist teostada korralikumalt; esitatakse ka rida täiendavaid küsimusi referendile.

Kuna hra A. Auksmann ei saanud esmaspäevaks jääda Tartu, siis jäi tema referaat „Kuusemetsa loomulik uuendamine“ päevakorrast välja. Hra K. Alberg ei saanud sõita Tartu, mistõttu tema referaat „Maa-reform ja selle tulemusi Narva jõe ülemjooksul“ jäi ette kandmata.

Seega hra Zolk'i referaadiga metsateadlaste päeva päevakord oli jõudnud lõpule.

Oma lõppsõnas juhataja A. Raukas tänab päeva korraldajaid osavõtjate nimel ja avaldab lootust, et metsateadlaste päev on annud huvitavat materjali metsameestele. Päeva tulemustega võib olla rahul.

XII metsateadlaste päev lõpeb kell 3¹⁷ õhtul.

Eesti Metsateenijate XV juubelikongress.

Metsateenijad kogunesid pühapäeval, 7. aprillil s. a., Tallinna Kaubandus-tööstuskoja ruumidesse XV üleriiklikuks kongressiks. Saadikuid oli ilmunud 103.

Sissejuhatavas kõnes ühingu keskjuhatause esimees J. Pipar rõhutas, et möödunud 15 aastat on olnud metsateenijatel võitluseaeg, metsa kaitse ja oma majandusliku seisukorra huvides. Nüüd muutunud valitsemise olukorras olevat saanud parema kaitse osaliseks mets kui ka metsateenija.

Juhatusse valiti: asjaajaja Pärn Jäärjast, metsnik Välja Jõhvist ja metsaülem Veeberg Tartust.

Tegevuse aruandest selgub, et ühingul on 98 osakonda 2000 liikmega. Liikmeid on 1934. a. vanaduse tõttu tulnud vallandamisele 116 isikut, kes olid üle 65 aasta vanad. Ühing palus nende vallandamisega mitte rutata. Sellele tuldi ka osaliselt vastu. Vanade ja puhkekodu jaoks on ühing saanud endise Eivere mõisa südame Järvamaalt, ühtlasi on selleks otstarbeks valitsuse poolt

antud 1500 kr. toetust.

Viis perekonda on avaldanud soovi tulla vanadekodusse. Ühing on nõutanud mundrikandmise õigust ka asjaajajaile ja metsapraa-

kereile, kuid selles asjas pole neile tulnud vastu. Samuti pole asjaajajaile antud tasuta jahipidamise luba. Ka ei tulnud metsameestele vastu maaparanduse laenu saamises. Põhjendati seda sellega, et metsaametnikud on liikuvad ja kui keegi laenusaja lahkub oma kohalt, siis võib tekkida sekeldusi uue tulijaga, kes ei taha võtta laenukohustusi endale. Odava laskemoona saamiseks tuleb läbirääkimistesse astuda kaitseliidu juhatusega.

Liikmemaksu keskjuhatause osaks määratakse 50 senti.

Kuupalju pealeselle keegi osakond võtab liikmeraha veel oma kasuks, see on iga osakonna oma asi. Abiandmise kassa liikmeks on 700 metsateenijat. Kassas on üldse raha 1400 krooni.

Matusekassa asutamist

kõneldakse palju. Ühed pooldavad selle liitmist abiandmise kassaga. Teised pooldavad iseseisva matusekassa asutamist. Asi jääb sel kongressil lahendamata.

Metsateenijate koduümbruse kaunistamine tunnistatakse vajaliseks. Sellest refereerib Kerberg.

Ühingu 15-aastase tegevuse mälestamiseks

peetakse 7. aprilli õhtul kell 17,45 Kaubandus-
tööstuskoja ruumides aktus.

Väliskülalised: Soome metsaülemate ühin-
gute liidu esimees P. Aro, Läti metsateenijate
ühingu esindaja Kisis ja Läti metsandusliku
ajakirja „Meša Dzihve“ esindaja Grasmanis
ilmuvad aktusele kell 17,55, keda tervitatakse
aplausiga. Põllutöominister N. Talts saabub
kell 18,00, keda saadab riigimaade ja metsade
valitsuse direktor J. Luik. Ministri võtavad
vastu ühingu esimees J. Pipar ja sekretär H.
Kartau. Ministri saali tulekul mängib orkester

kaasvõitlejad ühingu liikmed! minu daamid ja
härrad!

Eesti Metsateenijate ühing on täna kokku
tulnud pidulikuks koosolekuks, et vaadata ta-
gasi oma 15-a. viljakale tegevusele. meie ko-
dumaa kauneima loodusvara — Eesti metsa —
hoolitsevas teenistuses seisemisel.

See päev kujuneb ühingule veel eriti tä-
henduslikuks, kuna metsaühingute liit austab
meid väärtusliku kingiga, lipu annetusega.

Meie keskel viibib Vabariigi Valitsuse esin-
dajana meie kõrge patroon hra põllutööminis-

EMÜ kongressi juubeliaktusest osavõtjad. Esireas vasakult — RMMV direktor J. Luik, põllutöominister N. Talts, EMÜ keskuh. esimees J. Pipar, Läti esindaja hra Kisis Soome esindaja mag. P. Aro, Läti esindaja hra Grasmanis. EMÜ abiesimees O. Uustalu.

pidulikkude marssi kuni oma kohani jõudmiseni, kus ministrit võtab vastu pidustuste üldkorraldaja ühingu abiesimees A. Sprenk. Selle järele metsaühingute liidu teaduslik sekretär E. Vester kahe assistendi saatel toob pidusaali Eesti Metsateenijate Ühingule annetatava lipu ja asub lipuga puldi ette, seistes seljaga aktuslaste poole. Kallihinnaline lipp on valmistatud siidist. Ühest küljest lipp on roheline, millele ömmeldud ühingu vapp, teine külg on riigilipu värvi, mille keskele on ömmeldud ühingu lipukiri: „Isamaa — üksmeel — ausus“.

Aktuse avab abiesimees A. Sprenk, üteldes järgmist:

„Kõrgeaoline härra minister! väga lugupeetavad külalised välis- ja kodumaalt; kallid

ter Talts, koos oma juhtivate abilistega, kes alati hoolitsevalt ja hindavalt on suhtunud ühingu püüdeile ja ettevõtetele.

Meie pidupäeva on austanud oma osavõtuga Soome metsaülemate ühingu esindaja hra Paavo Aro ja Läti metsateenijate ühingu esindajad hrad Grasmanis ja Kisis, mis süvendab sidemeid metsakaasvõitlejatega meile sõbralikes naabermaades.

Rohkearvuline kodumaa kutseühingute esindajate siinolek on tõestuseks üldisele solidariiteedile ja heatahtlikule koostööle meie kutseühingute peres.

Kõik see põhjustab ühingut tundma, et tema püüdeid ja sihte ning nende teostamisel tehtavat tööd tunnustatakse ja hinnatakse.

Tulgu nad kasuks meie kodumaale, meie riiklikule iseolemisele ja organiseeritud ühiskonnale.

Selles mõttes kõigile ühingu nimel südamest tere tulemast ja olemast meie külalisteks.

Soovin pidustustele head kordaminekut ja kõigile ühtmeelt ning parimat taju!"

Pidulik koosolek on avatud.

Avasõna järele asub kõnetooli õpetaja Stokholm, kes peab liigutava kõne metsast ja ühingu lipu pealkirjas toodud õilsaist juhtmõteteist: „Isamaa — üksmeel — ausus“. Pärast kõnet õpetaja õnnistab ühinguale antavat lippu, õpetaja kõnet kaunistavad vaimulikud laulud:

Oh, Jumal, laota armutiivad Sa üle meie kodumaa, Et rahu, töö ja õnn ta viivad Veel sihil' kauni, parema, Siis tuleviku aegil ta Võib rahupõlves kasvada.

Sa, Issand, ole varjuks meile, Kui vaenu-tuuled puhuvad. Ja vii meid ise rahuteele, Kui lahku sihid lähevad; Sa anna oma armu meil' — Me kõnnime siis rahuteil.

Sa, Issand, ise kõiki hoiad, Et meil ei tuleks ahastust, Ja kasvata meil' vaprad pojad, Kes hoiaks kallist vabadust. Kui oled Sina meiega, Siis on meil rahu, õnne ka!

Ph. T a m m a n n.

Oh murud, metsad, rohukesed,
Ja lilled lauldes liikuge,
Oh puude ladvad, haljad lehed,
Kõik kokku kiites kohage,
Ning minuga kõik kärmeste
Jehoovat kiitke kenaste!

Vaimuliku talituse lõppedes asub lipu annetajate delegatsioon eesotsas direktor Luigega pahemale poole pulti ja lipu vastuvõtjate delegatsioon paremale poole pulti ja direktor Luik pöördub lühidase kõnega põllutöömistri-le, paludes lipp anda üle Eesti Metsateenijate ühingu-le. Minister võtab lipu direktor Luigelt ja pöördub ühingu esimehe poole kõnega, milles soovitab Eesti Metsateenijate ühingul jääda kindlaks lipukirja põhimõttele: „Isamaa — üksmeel — ausus“. Ühingu esimees J. Pipar võttes vastu lipu minister N. Taltsilt tähendas:

„Kõrgeauline hra minister ja südamest tänatud lipu annetaja Eesti metsaühingute liit:

Metsateenijate ühingu nimel tänan kõrgeväärtusliku kingi eest. Usun ja loodan, et see

väline sümbol annab veel rohkem ühendavat sisu meie ühingu püüetele ja ettevõtetele. See lipp tuletagu meile meele meie seismist selle lipu all isamaalises töös, ühtekuuluvust ja ausust ning õiglust meie tegudes. Tänan, härra minister, Teie soojade ja otsekoheste soovide eest. Metsateenijate ühing tõotab: seda lippu oma kutse ja püüete sümbolina kõrgel hoida ja selle lipu all viia tegelikkusse ellu ühingu sihtmõtted: Isamaa — üksmeel — ausus, hüvanguks ja kestvaks edasiõitsenguks vabale Eestile.“

Olles annud töötuse asetatakse puldi ette laud lipuvardasse naelte löömiseks. Naelu löövad: põllutöömister, Eesti metsaühingute liit, riigi metsatööstuse juhataja, riigi- ja omavalitsusteenijate keskliit, Eesti metsaülemate ühing, raudteelaste keskühing.

Keskjuhatuse esimees annab lipu üle lipupurile ja asub oma kohale. Järgneb ettekanne orkestrilt ja selle järele asub kõnetooli esimees J. Pipar, andes ülevaate ühingu tegevuse ajaloo-st, kusjuures sõnab järgmist:

„Kõrgesti austatud härra põllutöömister ja riigimaade ja metsade valitsuse direktor! Austatud hõimurahva Soome ja liitriigi Läti metsameeste kutseorganisatsioonide esindajad!

Väga lugupeetavad külalised — kutsetegelased metsandus- ning sõprusorganisatsioonidest.

Minu daamid ja härrad!

Novembrikuus 1918. aastal lahkusid Eestist Saksa okupatsioonivõimud, mis ajast algab ka Eesti metsanduse omariiklik ajalugu.

Samal ajal tungisid iseseisva Eesti pinnale idast enamlased, kes tahtsid hävitada noore riigi sünni.

Eestlastel tuli võidelda kahel rindel, võidelda väljast tungiva vaenlase vastu ja organiseerida riigimajanduslikku aparati.

Loomulik, et sel raskel ajastul ei saanud metsateenijad luua oma kutselist organisatsiooni ega arutada oma kutselisi küsimusi, see ei tähenda veel, et metsateenijal polnud tol ajal huvi oma kutselisi küsimusi käsitada. Aasta hiljem näeme juba metsateenijate kutseorganisatsiooni tekkimist, kui agaramad metsateenijad Chr. Leilop, J. Reier, A. Kampus ja J. Tukk registreerisid 1919. a. septembrikuu 29. päeval „Eesti Metsateenijate Ühingu“.

Vaatamata raskustele, mis seisid ees metsateenijate organiseerimisel, sest metsakol-

gastesse laiali paisatud metsateenijais äratada ühistunnet ja kokkuhoiuvajadust, pidi metsateenijate kutseorganisatsiooni asutajad liikmed ja teised selleaegsed kutsetegelased rakendama end ennastalgavale tööle. Töö tulemusena peeti esimene metsateenijate üleriiklik kongress juba 1920. a. 13. juunil Pärnus „Endla“ saalis.

Esimesest kongressist edasi oli juba metsateenijail valitud keskjuhatus, kes pidi hoolitsema metsateenijate ühise pere huvide eest.

Esimene keskjuhatus eesotsas toleaege esimehe J. Pärn'aga leidis ka lahenduse, kuidas pidada metsateenijatega sidet ning virgutada neid kutselisele tööle, milleks asutati 1921. a. kuukiri „Eesti Mets“.

Kuukirja asutamisest saadik on metsateenijate ühine korporatsioon arenenud ja selle tegevus saanud suuna, mida taoteleb ka praegune metsateenijate ühing. Ilma kutseajakirjata ei oleks meil olnud selle 15-aastase tegevuse kestes ka ühingu, mille liikmeteks on praegu kogunenud 98% metsateenijaist.

Üht väga olulist ja tähtsat küsimust ei tohiks tänasel ühingu ajaloolisel momendil unustada, — et kogu Eesti metsanduse ja metsameeste kutseorganisatsioonide esimene peaorganisaator ja juht oli endine metsade peavalitsuse juhataja Julius Kitsing, kes metsavahi pojana tundis põhjalikult nii metsa kui ka metsateenijate hingeelu ja selles suunas ka kaasa töötas.

Seda kadunud juhti kui ka teisi manalasse varisenud metsateenijaid ja kutsetegelasi palun püstitõusmisega mälestada. (Aktuslased tõusevad püsti ja meeskvertett laulab Schuberti „Püha“.)

Praegusel juhul ei suuda metsateenijate ühingu ajaloolisest arengust anda täit ülevaadet, milleks puudub ka tarvidus, sest ühing kirjastas selleks vastava 15 aasta tegevuse albumi, kuid ma peatuksin vaid mõnel olulisel ja tähelepanu väärival momendil.

Eeskätt väärib märkimist, et metsateenijad on läinud aja kestes tundunud rahva silmis vaenlastena seepärast, et nad hoidsid ja kaitsesid Eesti suuremat vara — metsa.

Juba vanast ajast on arvamine, et tarbepuu raiumine mõisa metsast pole kuritegu, kuid niipea kui metsad riigistati, tuli paratamatult metsateenijail seda hakata lugema kuritööks.

Sellest riigihuvide kaitsest tekkis metsateenijail mõnel pool rahvaga konflikte, mis edaspidi arenesid isegi kaugemale, see tähendab — katsuti poliitiliselt mõjutada metsateenijaid.

15-aastane metsateenijate ühingu kutsetegevus on kulunud peamiselt võitlemiseks

nii õigusliku korra kui ka majandusliku külje parandamiseks, mispärast pole võimalik ka

EMÜ keskjuhatuses esimees J. Pipar kongressil EMÜ ajaloolist ülevaadet andmas. Paremäl näha Eesti metsaühingute liidu poolt annetatud lipp.

täna märkida eriti tähelepanuväärivaid saavutusi ja tegusid.

Võib vaid märkida peale kutseajakirja „Eesti Metsa“ ellukurtsumise veel abiandmis-kassa loomist ja kutseoskuse arendamisel mõne kalender-käsiraamatu väljaandmist.

Metsateenijate ühing, pühitsedes täna oma organisatsiooni ajaloolist tähtpäeva, on kindlas usus, et 1934. a. riigi valitsemise korras ettevõetud muudatus toob ka uuendusi metsateenijate ainelisse seisukorda, milleks vabariigi valitsuse poolt mõningaid samme on juba astunud.

Peamiselt tänu tuleb metsateenijail ees-

kätt üteida härra põllutöominister Talt'sile ja härra riigimaade ja metsade valitsuse direktor Luigele, kes seisid selle eest head, et metsateenijad nüüd pika ootuse järele saavad vormiriide.

Kokku võttes peab tähendama, et metsateenijate ühing ja metsateenijaskond on läinud 15-aastase tegevuse kestes teeninud truult eesti rahvast ja tema kalleimat loodusvara — metsa, ning niisama truult tahab teenijaskond teenida eesti rahvast ja metsa ka tulevikus.“

Ajaloolisele ülevaatele järgneb ettekanne orkestrilt ja laulud ooperilaulja A. Rinnelt, mille järele professor O. Daniel peab järgmise pidukõne:

„Lugupeetud koosviibijad, aulikud naised ja mehed.

Rahvaste saatuste kujunemisel on kandvaks teguriks rahva enese seesmine jõud, mis end avaldab kolmel peaalal: esiteks tugevas, jaatavas elutahtes, teiseks rahvuslikus ühistundes ja kolmandaks püsivas loovtöös. Elutahe moodustab rahva iseloomu ürgomaduste osa, mis võib püsida uinuv asolekus kauemaid aegasid, ilma end väliselt avaldamata, kuid rahva elu otsustavatel pöörangutel ürglistes tahteavaldustes oma väljendamis leiab. Rahvusliku ühistunde väljakujunemine ja kristalliseerumine võib toimuda alles kogemuste ja võrdluste kaarastustules kokkupuumistest ja läbikäimises teiste rahvastega, püsiva ja loova töö juured arenevad aga kõige soodsamalt ühiskondlikus korras, sellises korras, kus üksikute võimed õiget hindamist, koondamist ja rakendamist leiavad üldiste ülesehitavate ja edasikandvate ülesannete täitmisel.

Töörõõm võib püsivaks jääda ikka ainult siis, kui töötajad kas otse näeb oma tegevuse positiivseid tagajärgi või vähemalt veendunud on nende täitumises. Mida pikemaks venib vahemaa teatava ülesande teenistuses sooritatava töö ja selle tulemuste ilmumise vahel, seda kindlam peab olema töötajal usk oma enese võimetesse, töö otstarbekohasusse ja selle tulemuste õigesse hinnangusse. Iga tegevuse, eriti aga kutsetegevuse, edu on tingitud tehnilistest võimetest ja rahuldustundest, mida töö tegijale sisendab. Sellega seoses nõuab iga kutsetöö teatavate vaimsete ja kehaliste omaduste kokkukõla, mis kujunevad lõpuks ühe või teise kutseala iseloomustavaks või peajooneks, mis edasi anduvad põlvest põlve ja arenevad ja täienevad ühinemises ja koostöös kaasvõitlejatega samasel tööalal.

Kuid sellest üksi veel ei jätku, et viia üht või teist kutseala tegevust täiuse tasemele, on tarvilik ka oma kaaskodanikke veenda töösuuna vajaduses ja õiguses, et leida seltskonna poolt õiget arusaamist, hindamist ja pooldamist.

Siirdudes sellest üldisest lähtekohast kitsamatele aladele, käesoleval juhul metsameeste kutsetöö hindamisele, selgub ligemal vaatlusel ja ülalmainitud põhimõtteid aluseks võttes, et see osutub üheks raskeimaks, ja et metsamees selle sõna tõsisel mõttes nii oma füüsiliste, vaimsete kui ka moraalsete omaduste suhtes peab omama kõrge taseme. Tema töö täidesaatev osa on seotud suures ulatuses minevikuga, ülesehitav osa aga kauge tulevikuga, sest tema külvil lõikavad alles tulevased põlvkonnad ja selle õnnistus avaneb täies ulatuses alles siis, kui töömees ise juba tööväljalt on lahkunud. Sellesse teadmisse võib end kergesti poetada ja peita lootusetus või vähemalt loiduse või ükskõiksuse idu, sel puhul, kui ei ole usku oma töö võimetesse ja tagajärgedesse või kui töö toimub päevatöölise meelega, kuid märksa suuremal määral süvendab see teadmine aga eneseusaldust, tervet optimismi, töörõõmu, seesmist rahuldust ja usku edusse.

Ajaloo võime palju õppida, kui meie õppida tahame. Sirvides metsanduse ajaloo lehekülgi, peatume kirjelduste juures, mis piirates teatavaid ajajärke, annavad tõhusa ülevaate seltskondliku ja majandusliku korra vastastikustest mõjutustest, võime jälgida aegu, kus metsameestele vaadati kaaskodanike poolt halvaks panevalt ja üleolevalt. Muuseas olgu mainitud, et Hannoveris alles XVIII sajandil oli tarvis erilist kuninga käskkirja, et tunnistada metsateenijaid ausasse seisusse kuuluvaks, mis võimaldas neile osasaamist kristlikust matmisest ja nende lastele oskustöö õppimiseks vastuvõtmist tsunftidesse. Needsamad leheküljed kirjeldavad aga, et metsameeste ülesandeks polnud siis ka loov töö, vaid sageli rusikaõiguse kaudu toimuv metsa valvamine ja ühenduses sellega oma enese ülalpidamise hankimine pantimise ja trahvirahade abil.

Metsateenistuses said püsida ainult vägivaldse iseloomuga ja enamikus seltskondlikult alaväärtuslik element ja lisaks sellele asetati nad sellasesse ainelisse seisukorda, et nad oma ülalpidamist pidid kindlustama võtetega, mis neid veelgi alandas ja vastikuks tegi kaaskodanike silmis. Kui edasi Prantsusmaal

XIX sajandi esimesel poolel metsameeste seisus laskus madalale tasemele, siis jälle seetõttu, et üksteist vahelduvad poliitilised võimuteostajad oma võimu tõusu ja langusega kaasa kiskusid ka metsateenijaid nii kõrge- matelt juhtivatelt kui ka alluvatelt kohtadelt, kusjuures ametite jagamisel töövõimed ja isiklik tublidus ei tulnud hindamisele, vaid poliitiline meelsus. Me leiaksime igal pool ja igal ajal minevikust näiteid, mis tõestavad, et seal, kus metsameeste tegevus areneda võis loovas suunas, metsametkonna koosseis kristalliseerus ja kujunes varsti oma ülesannete kõrgusel seisvaks ametkonnaks, seal aga, kus metsapoliitika sattus valerööpassse, alanes sellega ka ametkonna võimeline ja moraalne tasapind. See on ka kergesti mõistetav, sest kus usk oma töö otstarbekohasusse ja tulemusse kõikuma lööb, kaob ka kergesti moraalne põhi jalge alt, jättes tee vabaks igasugustele mõjutustele ja avatlustele. Metsateenistuses on aga kõrvalekaldumised kergesti võimalikud: mitmekülgne tegevus, kokkupuutumine mitmekesiste huvipiiridega, varanduste valitsemine ja käsutamine, mida ei saa lukkude taga hoida ja igapäev üle lugeda, kõik see moodustab liiklemispinna, kus igal sammul peituvad kivid ja augud, kuhu jalg võib komistuda, kui puudub tarvilik ettevaatus, hool ja kindlus. Nii näeme, et ka sellest küljest vaadatuna mets oma teenistuses saab kasutada ainult ustavaid, julgeid ja täielikult oma tööle anduvaid töömehi — parimaid headest, seda enam, et ainelised hüved, mida metsateenistus pakub, pole nii meelitavad, et nad võiksid moodustada selle moraalse toe, energiaallika, tasakaalu ja töömeeleolu, mida vajab metsamees oma kohuste täitmisel.

Eesti metsanduse ajalugu on veel noor ja lühikese minevikuga, sama noor on ka Eesti metsameeste koondis, kuid ta ei vaja erilist käskkirja ausa seisuse tunnistamiseks. On jätkunud sellest võrdlemisi lühikesest korraldamise ja tegevuse ajast, et leida tunnustamist nii oma võimetus kui ka seesmisel küpsuses. Tõsi, eesti metsameeste lühike ettevalmistamise aeg on sellepolest soodus olnud, et tal olid kasutada varemate aegade kogemused ja teatav kaader vilunud töömehi, kuid ka see, mida Eesti metsamehed ise on seni saavutanud omal jõul ja algatusel, õigustab tunnustamist. Vanade kõrvale on sirgunud noor põlv, tegurõõmsaks ja teguvõimsaks kasvata- tud ja kasvanud oma keskkonnas, oma meeles ja oma keeles. Võidu vanema põlve esinda-

jutega rikastavad nad meie metsateadust meie oma metsast ammutatud teadmistega ja kogemustega, et neid rakendada tegeliku elu teenistusse.

„Aga väärnähted,“ võidaks mulle vahele hüüda. Ja, meie ei pigista ka siin silmi kinni tõelisuse ees, kuid põhjust hädaldamiseks pole ka siin. Ei ole säärast veini, mis omaks puhtuse ilma käärimata, kuid vahe hea ja halva veini vahel on see, et iseenesest terve põhielement käärimisel kiiresti vabaneb ja puhastub alaväärtuslikest osadest, rikutud põhiaine seda aga küllalt edukalt ja põhjalikult teha ei suuda, ja seetõttu ka oma väärtuses alla jääb. Ei ole põhjust kahelda, et seinne käärimisprotsess selles osas, mis end siduda laseb metsameestega, näitab meil tervenemise käiku. Metsateenijad võivad juba nüüd, ilma et kauge ajaloo kohtu otsust ära oodata, omistada selle teadmise, et nad selles keerulises mehhanismis, mis paneb liikuma, annab hoogu ja reguleerib seda võimast aparatuuri, mida me mõistame riikliku organisatsiooni all, oma ülesande kõrgusele vastava seisukoha on võinud. Iga mehhanism kui tervik koosneb üksikutest osadest, mis kujult, suuruselt ja funktsioonilt erinevad, kuid mitte välises vormis ja suuruses ei seisa üksiku liigendi tähtsus, vaid tema lakkamatus ja laitmatus töös oma eriülesande sooritamisel, seepärast pole ka metsateenijate suhtes tähtis arvuline, vaid sisuline külg.

Mälestamispäevad pole mitte üksi austamis-, vaid ka arvustuspäevad, eriti kui nad on seotud avalike organisatsioonide tegevusega. Kui tänasel mälestuspäeval Eesti Metsateenijate Ühingu 15-aastase töö tulemusi asetada arvustuse vaekausile, siis ei tarvitse karta, et see kergeks osutub. Kui meie Eesti metsameeste pere arenemise ja väljakujunemise ülevaatel võime ja tohime ära märkida üldist tõusu ja edu, siis on selleks suurel määral kaasa aidanud Eesti Metsateenijate Ühing. Tema koondas esimesena Eesti metsamehed ühisesse peire, püstitas tähised tuleviku eesmärkide poole, kuid ei unustanud ka oleviku vajadusi, ta hoolitses metsameeste vaimse arengu eest, ta aitas samuti jõudumööda kaasa nende majandusliku seisukorra parandamiseks, nii üldkond kui ka üksikisik on leidnud ühingu tuge ja ergutust.

Enne iseseisvuse saavutamist tegutses Baltimore maades 1868. a. asutatud balti metsa- selts. Ligi 50-aastase tegevuse kestes oli

seltsi liikmete arv 300-ni tõusnud, kelledest nimede järele otsustades umbes paarikümne ümber olid eestlased. Eesti Metsateenijate Ühinguks on 15-a. kestuse ajal koondunud 96 osakonda 1800 liikmega, ja see räägib juba ilmekat keelt ühingu vajadusest, aga ka ühingu võimest, süvendada ja säilitada usaldust ja poolehoidu oma eesmärkide saavutamisel. Aeg seab alaliselt uusi ülesandeid ja nõudmisi nii üksikutele isikutele kui ka organisatsioonidele. Sellest ei ole ka mööda saanud Eesti Metsateenijate Ühing. Temast on hargnenud ja tema kõrvale on asunud teised organisatsioonid meie metsanduse alal, kuid see ei tähenda killustamist või metsateenijate ühingu tähtsuse vähendamist, vaid tema algatuste täiendamist ja edasikandmist.

Rahuldustundega võib Eesti Metsateenijate Ühing vaadata tagasi ärakäidud teele, lootusrikkalt pilgud suunata tuleviku radadele, kuhu teda saatku enne kui ka pärast eesti metsameeste poolehoid.

Ühingu esindusmärgis (vapis) esineb valitsevas asendis metsameeste sümbol — tamm. Tahaks lõpetada sooviga: võimsalt sirutagu ta oma latva ülespoole ja oma oksid laiali, et ta kujuneks iluks ja auks kodumaale ja oma all võimaldaks varju leidmist, puhkust ja ilutsemist metsateenijate elu vahelduvatel tundidel.“

Pidukõnele järgnevad laulud meeskvartelilt ning selle järele tervitused. Esimesena ütleb tervitust põllutöömüster N. Talts, kes kokku võttes ütleb järgmist:

„Riik on teile — metsamehed — usaldanud valitseda suuri varasid. Vabariigi valitsus püüab hoolitseda ka selle eest, et metsateenijad ei oleks päevatöölise seisukorras, vaid et nende elamis- ja töötamistingimused võimaldaksid neile rahulikult oma ülesandeid täita. Muutunud valitsemise kord on loonud eeltingimused, mis võimaldavad igal riigiametnikul tema peale pandud kohuseid täita oma parema äranägemise järele. Muutunud olukorras on paranenud ka riigi- ja rahvamajandus, mille tagajärjel on viimasel aastal valitsus võinud juhtida eelmiste aastatega võrreldes ligi kaks korda rohkem summasid metsanduse arendamiseks ja metsateenijate olukorra parandamiseks. Nii on muuseas võimalikuks osutunud ametkonnale vormirietuse soetamine, osaline palkade parandamine, elurutamide korraldamine jne.

Metsateenijate vastu ülesnäidatud usaldus ja riigivõimu hoolitsemine nende eest paneb

ametkonna peale ka suured kohustused. Olen isiklikult kauemat aega jälginud metsateenijate kutseorganisatsioonide tegevust ja pean tähendama, et Metsateenijate Ühing on olnud ajanõuete kõrgusel, püüdes valvel olla metsateenijate kutsehuvide kaitsmise eest, sealjuures hoidudes laskumast poliitilise võitluse keerisesse.

Soovin, et metsateenijad truuks jäädes oma lipukirja õilsaile põhimõttele täidaksid nendel lasuvaid ülesandeid nii, et sellest oleks kasu Eesti riigile, rahvale ja meie rahva tulevastele põlvedele.

Teisena tervitab metsaühingute liidu nimel abidirektor A. Netze, siis Soome metsaülemate ühingu liidu esimees P. Aro, kes ütles, et metsateenijate töö erineb teistest tööaladest selle poolest, et tegija ei saa kohe näha oma töö tagajärge. Tagajärjed selguvad alles pikema aja järele. Sellepärast on metsameestel vajaline tutvuda ka teiste metsameeste töötulemustega väljaspool oma tegevuspiirkonda, et hoida ära eksimusi ja saada häid kogemusi.

Seejärel on tervitatavad metsameeste vastastikused läbikäimised eriti kahe vennasrahva, Eesti ja Soome, metsameeste vahel.

Selles mõttes Soome metsaülemate ühing soovib Eesti Metsateenijate Ühingu jaoks palju jõudu ja õnne tegutsemiseks.

Tervituse järele Soome metsameeste esindaja annab üle juubelikingina albumi, milles leiduvad kõigi Soome metsameeste pildid ja lühike elulookirjeldus alates 1851.—1931. a.

Järgnevalt saab sõna Läti metsateenijate ühingu esindaja hra Kisis, kes oma tervituses soovib, et saavutataks ikka uusi ja suuremaid tulemusi töös nii ametialaliselt kui ka ühiskondlikult.

Pealeselle tervitas ta Läti metsateenijate ühingu esimehe Eiche nimel, kelle tervislik seisukord ei lubanud isiklikult sõita kongressile.

15 a. ei ole pikk vahemik vanadel riikidel, kuid meie oludes on see suure tähtsusega. Tükk aega on möödunud kibadat tööd organiseerides mitte ainult metsamajandust, vaid ka sõjavaremeil püstitades riigihoonet ennast, mille tõttu E. Metsateenijate Ühing võib ühikuga vaadata tehtud suurele tööle.

Meie rahvastel on olnud ühine ajalugu ja ühine saatus ja on selge, et ühine saatus on meil ka tulevikus.

Ühesugused hädad ahvardavad meid. Ühesugused rõõmud on meil ees. Ametlike läbi-

käimiste tulemustena muutume tugevamaks ja võime julgelt vaadata tulevikule silma.

Seega võtke Läti metsameestelt vastu südamlikum õnnesoov.

Selle järele ütleb tervitusi läti metsandusliku ajakirja „Meža Dzihve“ nimel Grasmanis, kes märkis, et on meeldivaks ülesandeks anda edasi Läti metsateenijate mõtteid kandva ajakirja toimetuselt südamlikumaid õnnesoove. Meie, naabermaade metsamehed, kohtume õige harva, kuid siiski meil on üldine juht, mis meie mõtteid alatasa ühendab, see on metsanduslik ajakirjandus. See räägib iga kuu meie töökäigust ja saavutustest.

„Eesti Mets“ on iga kuu oodatud külaline „Meža Dzihve“ toimetuses ja teie, Eesti metsateenijad, olete oodatud kallid külalised Eestist.

Seepärast Läti metsateenijate ja metsateadlaste pere ootab päeva, kus nad oma keskel võivad tervitada Eesti ametivendi. Olete kogunenud selle võimsa lipu alla, ja ma olen kindel, et selle all sammute päikesepaistelisse tulevikku.

Pealeselle ütlevad veel tervitusi akadeemilise metsaseltsi nimel prof. O. Daniel, riigi ja omavalitsusteenijate keskliidu nimel keskliidu esimees Rutnik, metsaülemate ühingu nimel ühingu abiesimees A. Undrits, raudteelaste keskühingu nimel keskühingu sekretär, postiteenijate keskühingu nimel Kallmann, posti tehnilise ala teenijate ühingu nimel Merilaid, põllutöömínisteeriumi ametnike ühingu nimel Tomiste, omavalitsuse teenijate liidu nimel Nurk ja Voltveti metsakooli vil. vil. kogu esindaja.

Telegraafiteel on tervitusi läkitanud Soome metsameeste keskselts, Eesti konsul Soomes Vesterinen, Eesti metsateenijate ühingu Tallinna osakonna esimees Saar ja kirjateel J. Rihvk.

Pärast tervitusi ühingu abiesimees A. Sprenk pöördus lõppsõnas koosolijate poole:

„Lugupeetud koosolijad!

Tänane pidulik koosolek on osutunud suurimaks sündmuseks meie ühingu elus.

Metsaühingute liidult, eesotsas hra direktor L u i g e g a annetatud kõrgevärtuslik kink on avalikuks hindavaks välistunnuseks meie senistele püüetele ning nende rakendamisele Eesti ülesehitavale tööle. See väline embleem sisustab ja ühtlustab tulevikus veel enam meie ühiseid püüdeid.

Ta tiivustab meid edaspidiseks ja tuletab alati meele, mida meie tahame ja mida meie tohime.

Meie kõrge patrooni hra Põllutöömínistri siinolek ja tema senine heatahtlik suhtumine ühingu ettevõtetele, isalik hoolitsemine meie püüete elluviimisel ning tegelik kaasaelamine meie röömudele ja muredele on tõenduseks, et Vabariigi Valitsus hindab meie kutsetööd, mis on rajatud suurele isamaalsusele organiseeritud ühistundele ja kõrgelt kvalifitseeritud aususele ja kohusetundele.

Meie palume Teid, herra minster, vastu võtta metsateenijate ühingult kõige otsekoheemat tänu kõige senise eest, lootes, et see kestab ka edasi.

Ühtlasi palume edasi anda Vabariigi Valitsusele lipu vastuvõtmisel antud töötus ja valmisolek alati täita kõike seda, mis meie riiklik iseolemine meilt kui kodanikelt ja kui organiseeritud ühiskonna liikmeilt, igalt üksikult, kui ka ühiselt, nõuab.

Ma tänan ühingu nimel väljastpoolt küllatunud meile sõbralikke Soome ja Läti kutseorganisatsioonide esindajaid, h-sid Aro't, Grasmanis't ja Kisis't.

Meie sõprussidemed ulatuvad juba päevisse, kus külg külje vastu võitlesime ühiste vaenlaste vastu meie tõe ja õiguste eest.

Need sidemed ei ole katkenud ka ülesehitavil rahupäevil.

Ühine minevik ning suurele vastastikusele sümpaatiale rajatud koostöö tänapäeval on pandiks meie edasisele sõprusele ja ühisele tööle, mis tulgu kasuks igale meie rahvusele üksikult kui ka kõigile ühiselt.

Ühingu juhatuse nimel loen meeldivaks ülesandeks tänu avaldada meie kodumaaliste kutseorganisatsioonide esindajaile, kes täna nii rohkearvuliselt meie pidupäevast osa võtavad.

Hea läbisaamine ning vastastikune arusaamine kutsealaliste küsimuste korraldamisel ennustab selle kestmist täies ulatuses ka edaspidi.

Meie avalik arvamine — ajakirjandus — on alati ligidal seisnud metsateenijate muredele ja röömudele, mille eest siin kohal meie otsekoheisim tänu.

Loodame, et senine objektiivne suhtumine kestab ka edaspidi.

Kuigi elu veeretab meile ette mõnesugustes küsimustes ka lahkarvamisi, ometi ei ole see tee ristme, vaid see on sool, mis tugevdab

õige ja meie kodumaale vajalise seisukoha esilepääsmist.

Häria professor Daniel oma tänases aktusekõnes tõstis välja metsanduse osatähtsuse meie riiklikus iseolemises ning seadis üles need tähised, kuhu poole meie oma töös ja tegevuses peame püüdma.

Meie ülesanne on seda viia kohtadele ja rauda tegudesse.

Peale siin avaldatud kandvate mõtete on hra prof. Daniel kogu Eesti iseseisva metsanduse kestusel olnud pioneeriks ja esirinnas sammujaks nii metsanduse propageerimisel kui ka metsateenijate kutsealaliste ettevõtete ja küsimuste elustamisel ja arendamisel.

Kõige selle eest avaldame suurimat tänu ja loodame, et sama innukas osavõtt jätkub ka tulevikus.

Lõpuks olgu tänatud kõik, kes kaasa aitasid tänase piduliku koosoleku kordaminekuks.

Ooperilaulja hra Rinne, kvartett hra Krügeri juhatusel, orkester hra Oomanni juhatusel, kes aitasid kaunistada meie koosolekut oma kõrge kunstiväärtusliku esinemisega.

Pidulik koosolek on lõppemas.

Meie oleme tänasel päeval siin kinnitanud oma õiglasi püüdeid ja tõekspidamisi.

Oleme seadnud üles tähised tuleviku ilu- saks ja viljakaks tööks.

Kõike seda tuleb meil tegelikus töös ellu viia.

Viige siit kaasa vaimustust meie paremate poegade tööst ja püüdeist, kandke seda vaimu ka meie peredesse ja äratage kõik tõsiselt isamaa tööle.

Pidulik koosolek on lõppenud.

Kui lahkume siit, siis rajame oma edaspidise töö ja sammud sellele teadmisele, et see on pühendatud kogu südamepõhjust meie kodumaale, et meie töötame edasi organiseeritud ühiskonna liikmetena juhitud kõrgest ühtlusaususest ja kohusetundest, mille kinnitamiseks ühineme oma ülmas laulus kõige pühama ja kallima eest — Mu isamaa mu õnn ja rõõm.

Võimsalt lauldi hümnit, mille järele pärast väikest vaheaega järgnes pidulauas koosviibimine, millest võttis osa ka minister.

Kongressi töö tulemusena võeti teisel päeval vastu alljärgnevad resolutsioonid.

Resolutsioonid
metsateenijate majandusliku ja sotsiaalse seisukorra kohta.

I. Teenistustasu ja palgamaa.

1) Seni teenistustasudes tehtud kärpimised kaotada ja tasud viia 1925. a. tasemele järgmiste eranditega.

a) metsnike rahapalk tõsta politseikons- taablite palgatasemele, kusjuures palgamaa jääks alles ja viiakse rendi alusele;

b) metsavahtide rahapalka tõsta nii, et see ei oleks alla 50 krooni kuus, kusjuures palgamaa jääks alles ja viiakse rendi alusele.

2) Abimetsaülemate palgamaa normi suu- rendada nii, et see võimaldaks pidada vähe- malt ühe hobuse ja lehma.

3) Asjaajajaile anda palgamaad aiamaaks ja heinamaad ühe lehma pidamiseks ja tasuta karjatamist riigi metsas.

4) Metsaametnike palgamaad planeerida või ümber planeerida nii, et nad oleksid kasu- tamiseks kõlbulised, see on, et nad ei sisaldaks kõlbmata maad ja põllu- ja heinamaa vahetust vastaks põllumajanduslikele nõudeile ja palga- maad püsiks kindlalt piires.

Uudismaadest koosnevad palgamaad, samuti ka halvad soomaad tuleksid riigi poolt teha kasutuskõlbuliseks, ja juhtumil, kui amet- nik teeb seda ise, talle maaparanduseks kuluta- tud summad maksa tagasi.

II. Laste abiraha.

Piiriäärseis rajoones, kus laste koolitamine on seoses suuremate kuludega ja raskustega, maksa lasteabiraha I rajooni normide järgi.

III. Sõidurahad.

Metsaülemate, abimetsaülemate ja mets- nike sõidurahad olgu ühtlased, arvestades töö piirkonna suurust, näiteks: metsaülemal ja abil võrdne, metsnikel — metsaülema sõidu- raha jagatult metsnike arvule metskonnas. Arvestamise aluseks võetak metsaülema sõidu- raha tuleks määrata kindlaks metskonna suu- ruse ja töörohkuse järgi, kusjuures see ei to- hiks olla vähem praegusest.

IV. Korter.

1. Kõigile metsaametnikele ja teenijaile või- maldada elamisväärtus korter ühes vajalike kõrvalhoonetega. Ametnikele, kellele ei ole võimalik riigi poolt anda vastavat korterit — maksa korteriraha vastava normaalkorteri eest ametniku poolt maksetava tegeliku korteri üüri suuruses.

2. Asjaajajaile võimaldada lehma ja sea pidamiseks kõrvalruume.

3. RMT kontoriametnikele ja praakereile võimaldada prii korter, selle puudumisel maksa korteriraha.

4. Metsaametnikele, kellele on nähtud ette kodus rahva vastuvõtmine (kantselei), maksa ruumide koristamis- ja valgustuskulusid ja anda kantselei kütteks tasuta küttepuid.

V. Varustus.

1) Vormiriietus ja jalanõud antagu kõigile metsaametnikele tasuta. Igal juhtumil olgu aga kirjeldus kõigi ametnike kohta, et neil, kellele praegu veel ei anta vormiriietust, oleks võimalik seda esialgu muretseda oma kulul.

Vormiriietuse olgu kõigile metsateenijatele kvaliteedilt ühtlane. Juhtumil, kui seda esialgu täies ulatuses ei peaks olema võimalik teostada, võimaldada soovijaile saada parema kvaliteedilist riiet tingimusel, et selle väärtuse vahe tasuks riide saaja.

2) Kuna metsaametnike kutse on seotud hädaohtudega, näiteks salaküttidega ja metsavarastega kokkupuuteil, siis anda neile tulirelvad riigi poolt tasuta.

VI. Arstiabi.

Arstiabi anda riigiteenijaile tasuta, kuna perekonnaliikmeile võivad jääda uues seaduse eelnõus arstiabi normid.

Raviasutuses antud ravi anda teenijaile ja perekondadele haigemaja normide järgi tervikus, mitte seda liigitada osalt haigemaja, osalt ambulatooriumi normide järgi. Haigemaja või

arsti juure minekuga seotud sõidukulud maksa riigiteenijaile täieliselt riigi poolt.

VII. Pension.

1. Täispensioni väljateenimise ajaks lugeda 25-aastane teenistus.

2. Pensionile mineku ajaks lugeda 55-aastane vanus.

3. Riigi- ja omavalitsusteenijate pensioni seadus olgu ühtlane kõigi riigi- ja omavalitsusteenijail kooliõpetajate ning kaitseväelastega.

4. Riigiteenijate palgast pensionikapitali heaks maha arvatud summad maksetagu teenijaile tagasi ühes protsentidega, nagu see on nähtud ette tähtajalistelt hoiumummadel, juhtumil, kui teenija teenistusest lahkudes ei oma pensioni õigust.

Keskjuhatusse valiti: Pipar — 84, Sprenk — 75, Kartau — 69, Kahlberg — 66, Veeberg — 59, Salum, L. — 57, Uustal — 42, Kaalep — 35, Sikka — 32. Kandidaatideks Holm ja Paltmann.

Revisjonikomisjoni valiti ühel häälrel Välja, Salum ja Reinbaum, asemikeks Gromberg ja Herman.

Kongressi teisel päeval, s. o. 8. aprillil, tuli juure veel 4 saadikut volitustega; seega võtab kongressist hääleõigusega osa varem registreeritud 99 + juure tulnud 4 — kokku 103 saadikut.

J. Pipar.

Ametlik pühade-laupäev.

REKENTINI ERMI.

Lihavõtte-laupäeva varahommikul astus Irvihaua Mihkel oma metsavahimaja uksest välja. On küll lausa patt, mõtles ta, niisugusel kallil laupäeval minna metsa hulkuma, aga amet kohustas. Oleks ees kas või enda pulmad või lapseristsed, aga minema oleks pidanud — rääkimata siis veel lihavõttepühadest. Saanud vaid astuda sammu paar, kuulis ta enda taga ukse avamist ja juba Leenu hüüdugi.

„Pea'nd vähe — kuhu sa pärmi panid, või ei toonduki sa eile seda?“

„Pärm... pärm,“ mõtleb Mihkel pikkamisi ümber pöördudes, „kurask, ma ta's panin?“ — Ja äkki tõrjatab talle meele, et eile kiriku juures poes oli pannud selle jope rinnatasku ja seal peab ta olema veel praegugi. Kobab taskust ja nähtavale ilmubki otsitav.

„See mul alles praegult veel taskus,“ hõikab ja ulatab pärmi naisele.

„Nojah, nüüd oleksid selle ka veel ära tasind; nagu jumal teab mis kiire oleks sul selle metsas rändamisega, et ka mitte pühade-laupäeval pole muud mahti.“

„Mis sina's tead ka ametiasjust, vaata oma leemepada,“ torkab Mihkel pahaselt.

„Ja-jaa, küll mina tean leemepajast, aga sina ei saa senti rikkamaks oma suurepäradistest ametiasjadest. Vaata, et mul ruttu oled tagasi. — Lehmade söömi tarvis kergitada ja seale peab tingimata täna rõnga ninasse ajama,“ kurjustas Leenu, ja pankudes käis toauks Mihkli rina ees kinni.

Metsavaht Mihkel pöördus ja hakkas uuesti metsa poole astuma, südames alles veel pahameele kipitus asjast naise torinast. Õigus

oli ju naiselgi, et palju töid jäi kodus toimetada, millistega naine ükski ei saanud valmis, ja pealegi oli ju täna veel pühade-laupäev, millal on nii palju erakorralisi toimetusi.

„Jaah — pole metsavahiamet kerge sugugi,“ ümises Mihkel endamisi ja astus suurele raja sihile, mis suundus otse turbarabale. Ta sammus sihti mööda kuni metsaveo-teeni, mis käis põiki üle sihi, ja siis pöördus teed mööda vasakule.

„Hommikust, metsavahi-saks!“

„Hommikust, hommikust!“ Mihkel astus tee ääre, et lasta mööda vooi turbavedajaid.

„Kas juba nii vara ja koormatega?“ lausutas ta.

„Ei ole parata, näe, viimane tee-aeg ja lõunaks võib-olla kaob veel seegi jääkolakas teelt; sikuta siis kas või mööda paljast muda koormaga, kui tahad.“

Koormate möödudes asus Mihkel jällegi rühkima mööda teed. Jaa, kiire oli nüüd igaühel. Nüüd, viimase tee ajal, püüdis igaüks ennast varustada rehavartega, reeaisadega, adrajuurikatega, äkkepakkudega ja muu niisuguse puumaterjaliga. Ei ole ju kerge teha nende jaoks suvel eraldi teerisi metsa ja tassida siis seljas adrakure-paari mitu kilomeetrit. Aga nüüd oli see asi veel üsna lihtne: vaata ainult, et ei oleks metsavahti läheduses, löö tee äärest paras puu maha, viska koormale heinakoti alla ja sõida nagu saks kunagi koduõue. Küll päike teeb oma töö ja varsti on ühes lumega ka jäljed kadunud. — Mitte koerigi ei haugu taga.

Seda teadis Mihkel ja seepärast ta oligi oma tavalisel ringreisil juba nii vara, ei hoolinud naise porinast ega hädavajalisist toimingust. Teadis, et kui oleks jäänud täna koju, siis hiljem metsa tulles oleksid tee ääres valendanud aina kännud ja mine tee siis pärast veel selgeks metsaülemale, kuhu need puud on auranud kändude otsast. — Ja vahvasti marssis Mihkel edasi.

Hommikul oli olnud teel alles kõva jäätis, aga iga veerandtunniga, mis päike kerkis, läks see jäätisekord pehmemaks. Juba hakkasid Mihkli rautatud saapakontsad sellest läbi lõikama ja käimine muutus tüütavaks. Kui kell näitas noort lõunatundi, Mihkel otsustas minna tagasi turbaraba ääre oma harilikule puhkepaigale. Ta pööris teelt kõrvale. Väga vähe oli lund veel teeäärsele heinamaal. Ainult mõnel pool põõsaste äärtes oli näha valgeid laikusid, seal, kus suvel asetsesid mudapõhjala veelombid. Kui Mihkli jalg sattus neile lai-

kudele, langes lumi nagu vaht kahele poole ja jalg vajus sortsudes vette.

„Veel ainult paar päeva, siis ei ole enam kuskil lume kübetki,“ arutas Mihkel ja katsumis kõrgemaid künkaid pidi jõuda rutemini raba ääre. Jõudnud sinna, ruttas länguvajunud männile, istus jalgu puhkama ja hakkas mugima kodust kaasavõetud leivatükki. Need olid Mihkli meeldivamad silmapilgud, kui ta sai siin männil istudes jalgu kõigutades ja leivatükki mugides mõtiskella. Ei olnud siin kedagi segamas mõttevoolu ja luulelennule võis anda vaba voli. Siin ei olnud tegelikku elu, mis karmi käega seadis tõkkeid Mihkli parematele soovidele ja kavatsusile. Siin oli Mihkel ehitanud oma ilusamad õhulossid ja pärast nende varemelt seistes oli ta jällegi rutanud siia oma pettumusi rabavaikusele pihtima. Nooremas eas oli istunud ta siin kevadeti terved ööd läbi ning kuulanud rabavete korisemist laugastes. Oli istunud ja vaadeldud udu laskumist rabaaukudele päikese veerul ja siis mõtisklenud kevadöö hämaruses, kuni päikese tõusul külmad aured soolaugastelt tõusid, ja külmavärinaid tundes pidi asuma liikvele ning koduteele. Siin ta oli veetnud maiõid ja jaaniõhtuid ning kuulanud üle raba kostvaid lõõtspilli hääli, mis ulatusid siia teispoolt raba peetavalt külasimmaneilt. Siia, raba ääre, oli ta kord kutsunud isegi oma armsaima tüdrukku ja veetnud öö siin, vaadeldes mulle rabaveel, vaatamata sellele, et teised külalapsid teda sellepärast kutsusid „rabakuradiks“ ...

Aga nüüd on sellest möödunud palju päevi. Ei ole enam nooruse kihku Mihkli veres ja elatud on aastaid oma armsaima tüdrukku kõrval eluseltsilisena. Tehtud on suur ja raske elutöö ja jääb üle vaid päikese veeru oodata.

Aeg oli tublisti juba üle lõuna, aga Mihkel istus ikka veel rabaveerel männi peal. Näis nagu poleks üldse muud maailma olnud tema jaoks. Ei näinud ta, et päike kadus pilvedesse ja taevast lõi umbkaansesse. Alles siis, kui esimesi vihmatilku käis talle vastu paljaid käsi ja veepind loikudes lõi virvendama sajust, ärkas ta oma unistustest. Tõusis, et pöörduda koduteele. Sirutanud liikmeid tundis külmavärinaid, mis tekkinud kauasest istumisest ja selle asemel, et minna teed mööda, suunis näo üle raba otse kodu poole. „Tea'nd, kust kaudu minna. Teed mööda peaks küll minema, aga üle raba on kõva paar kilomeetrit ligem,“ mõtles. Tüki aega arutanud, pööris viimaks ometi rabale. „Ah tühja, ega nad julge raiuda; nägid ju, kui ma hommikul met-

sa tuln ja äraminekut nad ei näe," trööstis ennast Mihkel ja astus üle raba kodu poole.

Akki, nagu oleks Mihkli kõrvu tunginud kirve plaksumist. Ta jäi teravamalt kuulatama. Ei olnud kahtlust, keegi raius talitee ääres tihnikus rehavarsi. Selgesti kostis Mihkli juure üle raba, kui kirvega löödi ülevalt katki esiti pröksudes peenemaid oksa ja siis paari hästi sihitud kirvehoobi järgi murti puu raginal maha. Alateadlikult võttis Mihkel risti üle selja oleva püssi ja katsunud enne lukku, viskas õlale. Siis pööris paremale ja hiilival sammul ruttas luurekäigule.

„Kes kurask see võiks olla," mõtles ja piilus ettevaatlikult läbi okste. Raiujat polnud näha, küll aga nägi Mihkel raudjat hobust reega, kus oli mitmesuguseid kasetüükaid. — „Va Kirvesauna Jüri ongi, — see vokitreal ja puusepp-meister," mõtles Mihkel. „Nojah, temale ju neid puid tarvis lähebki." Nagu tõenduseks astuski Jüri ise välja tihnikust sületäie rehavartega, mis asetab rekke. Parajasti, kui tal selg oli Mihkli poole, astus see ligidale.

„Jõudu kah!"

Kiirusega, mis muidu polnud omane Jürile, pööris ta näo jõuduandja poole ja nähes metsavahti, alles tüki aja pärast venitas:

„Jõu-u-du ta-arvis!"

„Kas ka viimse tee ajal aga väljas?"

„Jaa, no mes sa teed. Mihed käivad aga, üks vankrit tahtmas, teine ratas, kolmas reha. Ega aita, piab puid otsima."

„Kas sul omal metsa pole?"

„Eks seda ole, aga tarbepuid pole sialt saada." Jüri piilub ringi, aga nähes, et Mihkel on asunud hobuse suukõrvale, hakkab tellima.

„Ei tia, ehk metsavahi-saks jätab niisama, mis see paar-kolm puukaigast tähendab nüüd midagi."

„Olgu kaks või kolm või kümme, vargus jääb ikka varguseks."

„Ei tea, kui ma õige teeksin vahest, kui on vaja, mõne ratta, või lööksin sisse reekodara või midagi niisugust," ja Jüri väikesed silmad piiluvad kavalalt Mihkli poole.

Läbitungiva pilguga silmitseb see Jürit. Vastik tundub praegu talle see nässakas, halli habemega ja seasilmadega vanamees.

„Kui sõidaksime minu juure; mul kodus parajasti üks poolik soru — poeg tõi kiriku juurest." — Jüri asub juba ohje võtma.

Mihkel mõtleb. Naabrid nad on. On enemaltki seltsis viina võtnud. — Oo, juua mõistab Jüri, seda Mihkel teab. Aga amet,

. . . kohustused. Mihkel on juba ligi kuuskümmend aastat vana mees ja pole oma eiuajal veel kunagi pettust sallinud, kuidas peaks ta seda siis nüüd veel tegema. Ei, täna ta ei joo mitte. Varsti on tal aeg pensionile minna, ja mis saaks siis, kui veel üheteistkümnendal tunnil teda ametist vallandataks? Ei, seda ei tohi juhtuda. Täis kindlusetunnet pöördub ta Jüri poole.

„Jaa, sinu poole sõidame küll, aga oma soru võid alles hoida meelelahutuseks, kui oled ära tasunud trahviraha."

„No-noh, ega's asi nii hull ikke ole," ütleb Jüri ja võtab ohjad. Mihkel istub ka reele ja sõit algab.

Kõigi mangumiste peale vaatamata ei suuda Jüri Mihklit veendumusele viia, et puude vargus ei ole sugugi patt, ja vihameestena sõidetakse Kirvesauna õue.

Oli juba videvik, kui Mihkel metsnikuga seltsis Kirvesauna õuest väljus ja koduteele asus. Jällegi olid jäänud lehmade söimed kohendamata ja kes teab, kas oli heinugi kodus nii palju, et saab läbi pühadeaja. Aga meel oli tal siiski kerge, sest kohustused olid korralikult täidetud.

Värske saia, sibula ja vürtside lõhnu lõi Mihklile vastu, kui ta avas kodu ukse. Leenu kükitas pliidi ees ja tõstis pajast suure kulbiga kupatatud vorste vaagnasse. Püssi seljast võtnud ja märjad üliriided kuivama pannud, katsus Mihkel leida sobivat tooni, kui usaldas Leenult pärida:

„Kuidas oli, said ikka hakkama siin kõige — ma jäin täna nii hiljaks; va Kirvesauna Jüri oli metsas puid nолpamas — sain veel õigel ajal jaole."

„Ära tee endale ühtigi niisugust tõlheri nägu. Kõigil ristiinimestel on juba lõunast saati püha, aga sina muudkui lased mööda metsi ja mina pean siin ka veel sinu pärast nüüd kallil ööl vorste kuputama," pahandas Leenu, ilma et oleks pead kergitanud vorstipaja kohalt.

„Ära porise, eit, ametikohused . . ."

„Ahju peale sõida oma ametikohustega," katkestas Leenu Mihkli jutu. „Ma olen eluaeg neid su ametikohustusi näind. Mis sa sest oled saand, oma tööd on sul kõik lohakile. Aga vaat! — ametikohused, siis just kui kõrvust tõstetakse ja padavai muudkui aga metsa, omal sul kas või karvad kõrbegu. Mõni asi, kui see va Jüri võttis mõne kaika — ei riik jae sellest teragi vaesemaks. Ega

sina üksi jõua tervet ilma soojaks kütta oma õiglusetundega . . .“

Lootusetult löi Mihkel käega ja viskus selli sängi. Ei maksnud naiste sõnadevoolule lõppu loota, veel vähem maksis oodata juhust, et endakaitseks sõna vahele rääkida. Mihkli tuju oli päriselt rikutud ja Leenu mitmekordsetele söömakutsetele vaatamata ei läinud ta sööma, vaid magas ühtejoont kuni esimese püha hommikuni.

Terve pühadeaja oli Irvihaua metsavahi majas alatine nägelemine ja veel hulk aega pärast pühigi oli tavaliseks jutuvaineks Mihkli

pühade-laupäevane metsaretk. Sülitas Mihkel ja kirus, kui mõtles tagant järele sellele — ja seda kõike selle va Kirvesauna Jüri pärast.

Aga kui tõi varsti üleriiklik metsanduse ajakiri Irvihaua Mihkli pildi ja selle all kirjutuse, kus avaldati talle kiitust hoolsa teenistuse eest, siis lahkus alles Mihkli tusk. Leenugi pärast seda ei puudutanud enam Mihkli korraarmastust, sest nägi, et tema vanaimehest siiski mujal rohkem lugu peeti kui tema seda oli uskunud. — Ja missugusele naisele ei meeldiks, kui tema meest kiidetakse?

Voltveti metsakooli lõpetanuile.

Voltveti metsakooli kümnenda aastapäeva puhul 1. mail s. a. kl. 13 p. kooliruumides korraldatavast pidulikust aktusest palun koolilõpetanuid osa võtta.

Voltvetis, 3. apr. 1935. a.

Voltveti metsakooli juhataja ALF. AUKSMANN.

ÜLESKUTSE

Voltveti metsakooli endisile õpetajaile ja lõpetajaile.

Teatavasti möödub 1. mail 1935. a. kümme aastat Voltveti metsakooli asutamist. Nimetatud päeva puhul on kavatsus ka laiemaid ringe tutvustada Voltveti metsakooli elu ja oluga ning anda ühtlasi läbilõige meie noorema metsameeste pere tööst ja tegevusest. Selleks kavatakse toimetada „Eesti Metsa“ juunikuu-number metsakooli erinumbrina, paigutades sellesse numbrisse kirjutusi praegusilt ja endisilt õpetajailt ja õpilasilt. Eeltoodu teos-

tamiseks palub Voltveti metsakool endisi õpetajaid ja õpilasi, kel on kogutud mälestusi metsakooli päevilt, samuti kogemusi tegelikus elus, need panna kirja ja saata hiljemalt 1. maiks s. a. Voltveti metsakooli juhatajale.

Elavale ja sisukale kaastööle loodab

Alf. Auksmann,

Voltveti metsakooli juhataja.
12. III 35.

Ungaris suurendatakse metsa pindala.

Ungari parlamendis on viimasel ajal elavalt vahetatud mõtteid uue metsaseaduse vajalikkuse üle, kuna Trianoni rahulepingu põhjal maa on kaotanud kolmandiku kogu oma metsadest ja järelejäänud metsade praegune toodang on vävalt kümnendik osa endisest puitaine aastasest juurekasvust. Selle tõttu valitseb Ungaris praegu kisendav puunälj ja veetakse sisse aastas ainult tselluloosi umbes 20 milj, Ekrooni eest ja küttepuid umbes 40 miljoni Ekrooni eest. Sarnase aadrilaskmise vältimiseks rahvamajanduses peetakse hädavajaliseks senise metsapindala säilitamist ja suurendamist, metsanduslike oskuste levitamist, metsa-

kaitse paremat korraldamist ja puunälja kõrvaldamist. Kavatakse võtta metsakasvatamise alla vähemalt 20% kogu kasutuskõlvulisest maa-alast, millega arusaadavasti väheneb põllumajandusliku maa pindala, mida aga ei peeta nii suureks hädaks, pealegi võetakse metsa alla ainult sarnane maa, mis ei sobi nisukasvatamiseks, metsa all aga juba 20 aasta pärast annab nii palju puitainet, kuipalju praegu veetakse sisse küttepuid. Metsakasvatuse laiendamise läbi loodetakse tõsta ka töövõimalusi maal, nii et kogu samasest metsamajanduse seisukorra parandamisest loodetakse koitvat kogu Ungari maale õnnistust. K. K.

JAHINDUS

Jahipidamine kassikulliga.

Dr. A. Oldekop.

Järg.

Jahionni ette, olgu ta all- või peal- maa, telk, küün, võsastik või roostik, asetatakse kassikull ja nimelt jahimehe peidukohast põhja poole. Kaugus peidukohast peab olema ca 25—30 sammu. Et kassikull rohkem silma torkaks, asetame ta ühe ristpuu — örre — peale. Örre kogupikkus peab olema umbes 150—200 sm. Ta koosneb vertikaalsest 5—6 sm jämedusest kõvast kepist, mille terav alumine ots on kulumise vältimiseks raudplekist putkesse paigutatud. Kepi terav ots torgatakse loodjoones nii sügavalt maa sisse (ca 30 sm), et õrs temal istuva või ka põgenemiskatseid tegeva kassikulliga oleks täiesti stabiilne. Örre ülemine ots, mis ühtlasi kullile ka istepaigaks on, kujutab enesest 50 sm pikkust 5—6 sm jämedust ristpuud, mis keskkohalt on naelaga püstpuu külge kinnitatud. Kui ma siia veel juure tähendan, et kogu õrs värvitakse ühtlaselt pruuniks või oliivrohelisteks, siis oleks kõige lihtsama örre kirjeldus antud. (V. pilt nr. 10.)

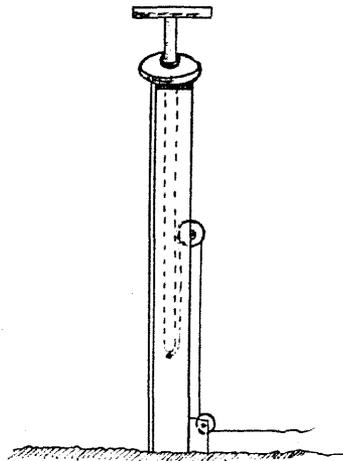
Kuid alati ei ole lihtsad asjad head! Et ülalkirjeldatud örrega tagajärgi saavutada, peab kassikullil olema dressuuri ja omadusi, millised tal aga enamatel juhtudel puuduvad. Et õrs oma otstarvet täidaks, peab kassikull temal istuma, kuid et ta aga igaveseks sealt lendu ei tõuseks, on ta aheldatud 2½ m pikkuse nõõri abil, mille üks ots on kulli jala

külge ja teine ots örre ülemise otsa külge seotud (tähendatud kinnitusviisist kõneldakse allpool). Et 2½ m pikkune nõõr võimaldab teatavat tegevuspiirkonda, siis võib kassikull örre lihtsa ehitusviisi juures oma tahtmise järgi kas örrel istuda või sealt alla lennates maas konutada. Näib, et örrele lendamine või sealt allatulek suure linnu võimsate tiivalöökidete tõttu on kaugelt märgatav ja ümbruses olevatele röövlindudele hoopis eriliseks tõmbenumbriks. Sellele ei ole kütil midagi vastu rääkida, kuid ei tohi unustada, et eelkirjeldatud sündmus kestab ainult mõned hetked. Kui teda sagedasti korratakse või kui kassikull suuremalt jaolt örrel istub — olevat ka kassikulle, kes jahimehe komando järele üles ja alla lendavat — siis võib jahimees oma kulliga rahul olla, jaht aga omakorda on huvitav ja saagirikas. Hoopis teisiti on asi, kui kassikull örrele asetatud sealt kohe maha lendab ja kangekaelselt maha konutama jääb või seal mõne aja järele jalutuskäike ette võtab, mis aga sellega lõpevad, et kull kütke örre püstpuu ümber mässib ja ennast liikumisvõimetult örre külge seob. On selge, et kassikull säärares oludes oma otstarvet ei täida ja jaht on rikutud. Säärasele ülalpidamisele kalduvad eriti need kassikullid, kes liig väikestes puurides hoitult lendamisest võõrduvad. Vähem tuleb seda konutamist ette nende kullide juures, kellel oma puuris on säärane istepaik, mis oma kõrguse ja välimuse poolest jahiörrele võimalikult rohkem on sarnane.

Kuid kassikullidel on ka oma head ja halvad päevad. Mõnikord istuvad nad palju örrel ja harva lendavad maha, sedagi lühikeseks ajaks, teinekord on aga asi ümberpöördukt.

Pilt nr. 10.
Örre algtüüp.

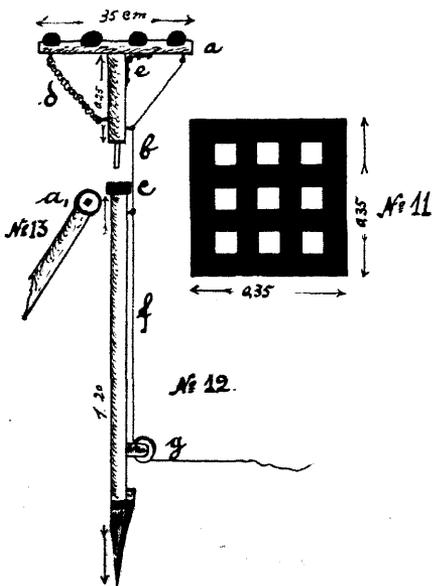
Et kassikulli tujudest mitte oleneda ja teda alatiselt õrrel hoida, lasksin õrre istepuu teha sääraselt, et kull maha lennata ei saa. Selleks muutsin istepuu nelinurkseks aukudega platvormiks, mille külge on kassikull platvormi keskelt läbikäiva kütkega seotud. See platvorm ei ole muuseas valmistatud siledast lauast, vaid kullile istumist mugavamaks tegemiseks ja ka puhtuse mõttes 5 sm jämedustest pulkadest, mille juures iga külje laius on 35 sm. Ma ei taha tähendamata jätta, et kogu õrs on lahtivõetav ja koosneb kahest osast: ülemisest ja alumisest. Ülemine 45 sm kõrgune osa kujutab enesest kassikulli ülalkirjeldatud isteplatvormi, mille püstvõlvi alumisse otsa on neljakandiline 10 sm pikkuselt väljaulatuv raudpulk löödud. See raudpulk passib vastavasse nelinurksesse auku, mis on 120 sm pikkuse õrre alumise püstpuu otsa

Pilt nr. 14. Kriegeri õrritusseadeldis.

tehtud. Viimase maa sisse torgatav alumine ots on paigutatud raudplekist teravaotsalisse kaitseputke, kuna ülemine ots, milles on raudpulga tarvis vastav auk, on asetatud ca 4 sm laiusse raudrõngasse. Sellega antakse ülemisele otsale suurem vastupidavus, kui keppi tuleb kõva maa sisse taguda. (V. pildid nr. 11—13 ja 16.) Platvormi keskkohast võetakse kulli jala külge seotud kütke läbi ja kinnitatakse õrre püstpuu külge nii, et kinniseotud kassikull ei saa ennast üle platvormi ääre lennutada. Et eeltooduga on kullilt võetud maas karglemise võimalus, siis teeb ta oma istepaiga külge seotult seda hoolsamini temale omaseid liigutusi, nagu sulgede raputamist, igas sihis pea pöörmist ja tiibadega vehkimist.

Siin oleks ehk paras koht mõne sõnaga puudutada n.-n. õrritamisseadeldist, mille printsiip seisab selles, et vastava mehhanismi abil, mida on jahimehel nõöriühenduse abil võimalik tegevusse panna, istepuud ootamatult üles-alla liigutades sunnitakse kassikulli tasakaalu saavutamiseks tiibu välja sirutama. Neid seadeldisi on mitmeid süsteeme. Tuntuimad nendest on Kriegeri ja Uechtritzi õrritamistvaiaid. Kriegeri vaia printsiip seisab selles, et õrs koosneb järgmisest kahest osast: ülemisest, n.-n. kargust, mis on liikumatult kinnitatud peenema püstvaia külge, mis omakord pistetakse jämeda-

Pilt nr. 11. Kujutab istumisplatvormi pealt vaadatuna.

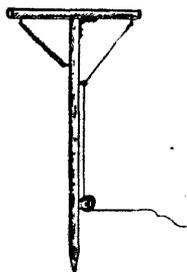
Pilt nr. 12. Kujutab minu platvorm-õrt, kombineeritud Uechtritzi õrritusseadeldisega:

a) platvorm — b) raudpulk — c) rauast kaitserõngas — d) õrritusseadeldise spiraalvedru — e) õrritusseadeldise hing — f) õrre alumine osa g) rull.

Pilt nr. 13. Kujutab õrre alumise osa pealtvaadet. Keskel on näha raudpulgale vastav avand.

a₁) rauast kaitserõngas.

ma alumise püstpuu vastavasse õõnsusse. Nööri ja rullide abil võib jahimees õrre ülemist osa üles tõsta ja alla lasta ning tasakaalu hoidmiseks sundida kassikulli tiibadega vehkima. Pilt nr. 14 selgitab Kriegeri õrritamiseadeldise ehitust. Uechtritz'i õrritamiseadeldisel on Kriegeri omaga võrreldes paremusi lihtsama ja kergema ehituse poolest, kuid tema istepuu otsade külge kinnitatud nõör ja vedru võivad ettevaatlikes lindudes tekitada umbusku. Uechtritz'i õrritusseadeldise printsiip seisab selles, et istepuud on võimalik vastava hinge abil püstpuu külge püsti tõmmata. Istepuu ühe otsa külge on kinnitatud kõva, aga mitte väga jäme sile nõör, mis läbi püstpuu ülemise otsa küljes oleva aasa ja üle püstpuu alumises osas oleva rullikese käib jahionni. Istepuu teine ots on püstpuuga ühendatud elastse spiraalvedru abil. Kui kütt onnis nõörist tõmbab, siis vajub istepuu ots, mille külge nõör seotud, alla ja teine ots tõuseb. Nööri lahtilaskmise korral tõmbab vedru istepuu jälle endisesse õigesse asendisse. Ka siin selgitab pilt nr. 15 selle süsteemi üksikasju.

Pilt nr. 15.
Uechtritz'i õrritusseadeldis.

Eelpoolkirjeldatud minu isteplatvormi olen kombineerinud Uechtritz'i printsiibil ja seega saavutanud, et kindlalt istekohaga seotud kassikulli on võimalik õrritusseadeldise abil igal ajal sundida tiibu laiutama (v. pilt nr. 16).

Mis nende õrritusseadeldiste väärtusesse ja tähtsusesse puutub, siis ei saa salata, et kütile on suureks hõlbustuseks jahionnist juhtides käsitada säärast tiibu laiutajat kassikulli. Selle abil on võimalik kaugelt või kõrgelt lendavate lindude tähelepanu pöörda kassikullile ja neid pealetungile ässitada. Kuid nende õrritusseadeldiste kasutamisel tuleb arvestada mitmesuguseid asjaolusid ja sekeldusi. Üheks sagedamaks paheks Kriegeri ja Uechtritz'i seadeldiste kasutamisel on see, et istepuu kõikumise läbi segadusse viidud kassi-

Pilt nr. 16.
Kassikull on õrritusseadeldise abil istumisplatvormil sunnitud tiibu laiutama.

kull, maha lennata tahtes, lühikese jalakõidiku tõttu jääb istepuu külge rip-puma alaspäi. Sellest seisukorrast saab kütt teda päästa ainult onnist väljudes. Selle pahe kõrvaldab minu isteplatvormi tarvitamine, mis ei lase kassikulli oma kohalt lahkuda ja maha lennata. Kõige tähtsam pahe on aga see, et mõju, mida kassikulli tiivalaiutamine mitmesugustele röövlindudele avaldab, nagu näiteks loorkullidele, on otse vastupidine soovitud ja nimelt hoiab neid kassikullile lähenemast ja peale tormamast (pörkelend). Ka teiste õrritusele vastuvõtlike röövlindude juures, nagu näit. vareslased, ei tohi tiivalaiutamist ülehinnata. Kui lindudel mõnel päeval ei ole tahtmist pörkelennuks või on nad umbusklikuks muutunud, siis ei aita ka mingisugune õrritamine. Oma kogemuste põhjal õrritusseadeldiste alal pean neid, nagu öeldud, onnijahis mitte möödapääsmatult tarvilisteks, ehkki ei saa salata, et mõnedel juhtumitel nende abil võrdlemisi kiiresti häid tagajärgi saavutatakse.

(Järgneb.)

Kahjuta kullid.

Hiire-tuuletallaja. (*Cerchneis tinunculus L.*)

Märtsikuu lõpupoole ilmub hiire-tuuletallaja meie metsadesse. Meelsaimaks elukohaks valib ta enesele metsatukad: elutseb ka tornides ja varemeis. Pesa ehitab enesele kõrge männi otsa. Parima meelega muneb ta oma 4 või 5 muna varese pessa. Toidab ennast ja oma poegi kahjulikest lindudest, putukaist jne.

On väga kasulik lind ja iga metsamees ei peaks tema poole tõstma tuletoru otsa. See kull peaks leidma igal pool kaitset.

Erilase-viu. (*Permis apivorus L.*)

Erilase-viu ilmub meile alles maikuu alul. Peaasjaliselt valib ta enesele elukohaks lehtpuu-metsa-salud. Pesa ehitab lehtpuude otsa, seda varjates haljaste okstega; muneb kõigest 2 muna.

Toidab end ja poegi putukatest, hiirtest, konnadest, ussidest jne. Sellepoolet on ta väga kasulik kull, kellele peab andma kaitset. Ka on ta linnukaitse seaduse kavas alatise kaitse osaliseks arvatud.

Meie, metsamehed, peame ka temale elu kuulutama.

Hiireviu ehk hiirekull.
(*Buteo buteo.*)

On niisamasugune rändlind kui eelmisedki. Ilmub meile aprillikuu keskel. Pesitseb suuremate metsade serval, kust ta väljadel ja heinamaadel hiiri, konni, sisalikke ja karihiiri käib otsimas. Pistab ka mõnikord mõne linnu ja isegi väikese jänese poja kinni, kuid selle eest toob aga suurt kasu põlule ja metsale. Muneb 2 või 3 muna. Kuigi ta mõnikord küll ka pisut kahju sünnitab, ei tarvitse teda veel hukata.

—mees.

Jäneste hädaohust.

J. Teino.

Ühes hiljutises „Põllumajanduse“ numbris selgitab õpet. agr. J. Mets jäneste hädaohu meie aia- ja põllumajandusele. Oma tähelepanekute põhjal väidab lugupeetud artiklikirjutaja, et jännes on niivõrd kahjulik aianduses kui ka põllul, et teda tuleks mitte kaitsta, vaid hävitada. Huvitavaid andmeid toodi seejuures Pärnumaalt, kus jäneseid olevat hektaride kaupa niivõrd vigastanud oraseid, et järele jäänud vaid must maa. Kõige eeltoodu järgi oleks loomulik, et meil hakatakse jäneseid hävitama samuti nagu põllule kahjulikke parasiite ja puid — mürgi ja tulega, et mitte jäneseil lasta meie maad muuta „jäneste hädaohu“ poolest Austraalia sarnaseks. Tuleks kaotada esimest aastat maksvusel olnud jahikaitse ja jäneseid kuulutada lindpriiks.

Peab tähendama, et paneb imestama ja jääb arusaamatuks jäneste massiline tekkimine ühe aastaga! Seni peeti

vana jahiseadusega jahti jänestele mõni nädal varem ja mõni nädal hiljem kui uue seaduse järgi, ja neid oli iga jahimehe kui ka talumehe seletuse järgi päris vähe. Palju vähem kui end. mõisnike ajal, millal jahioigus paljudel talupoegadel puudus ja millal suured väljad andsid jänestele vaikset varjupaika. Viimase kümne aasta jooksul on endistel mõisa väljadel alanud uus elu ja uutes taludes oli peaagu igaühes ka paar neljajalgset öövahti, kes osalt kodus, osalt eemal hoidsid jäneseid vaos. Seega tõrjuti jännes kui metsloom järjest kaugemale ja päratumaise kohtadesse. Ka jahimehi sigines mitmekordselt, kuna kassid, rebased, varesed ja kullid jäneseid hävitasid omakord. Seega ehk oli õigemini karta meie jäneste hävitamist ja uus jahiseadus kaitseb neid teataval määral endisest rohkem.

Kui vaadelda jänese kahjulikkust, siis on vastuvaidlematu tõde, et aian-

dusele võib jännes saada hävitajaks: koorib, närib, pureb kuni sõrmejämbedusi viljapuid-põõsaid. Kuid siin ei aita jännesesoo hävitamine. Kõiki jäneseid on nii-kui-nii võimatu kaotada maailmast, mõni üksik vana kaval jääb ikka järele. Kuid just sellane vana pikk-kõrv võib ühe pika talveõõga vähese vaeva ja suure heameelega neljaviie naabertalu noores õunapuuias tekitada parandamatuid kahjusid. Järgmisel päeval võivad kahjusaajad-pere-mehed kaua kavalaid haakjälgi mööda teda otsida asjatult.

Ei aita siin muu kui siiski puid-põõsaid kaitsta. Lihtsaimaks kaitseabinõuks oleks aias iga õunapuu tüve ümber 3—4 tugevama kuuseoksa panemine — ladvad allapoole, et okkad torgiksid teravamalt. Seega oleks ka puu ühtlasi kaitstud kevadise liig varajase ülessulamise vastu. Vanu puid jännes palju ei puutu. Puukoolis ei jõu-

ta aga kuuseokstega kaugele ja seal peab traadist võrkaia ümber tõmbama, mis on kaitseks ka iga teise looma vastu.

Et jännesed jõuavad põllul oraseid süüa ära juurteni, on täiesti uudis. Ei ole keegi talu- ega jahimeestest varem seda tõendanud ega ole selle kohta andmeid leidnud ka seni kasutada olnud kirjanduses. Huvitav oleks lähemalt saada teada, kus kohal Pärnumaal nimelt see hävitustöö jäneste poolt on sündinud, sest säärase orasepõldude hävitustöö juures peab neid tõesti olema massiliselt. Jännes ei söö ometi rohkem kui lammas, ja mitu lammast sööb hektaari orasepõldu juurteni ära, mustaks? Muide, jännes jätab söömispaigale alati endast jälgi sõnniku näol ja seda peaks niisuguse hävitustöö kohal olema nii palju, et maa poleks enam must, vaid hall.

S. O. S.

H. Klasmann.

Jaanuarikuu E. M. numbris arvustas hr. F. Reidolf riigimetsateenijate tulirelva tarvitamise õiguse seaduse kava, leides selle olevat säärase, mis ei võimalda metsaametn. metsaseaduste rikkujate vastu igakord edukalt välja astuda. Paljud jäid suure huviga ootama järgmistes E. M. numbrites selle kohta laiemaid sõnavõtte, kuid kahjuks seda ei järgnenud. Tahaksin seda küsimust puudutada ka metsavahtide seisukohast, ja just röövküttimist, sest röövkütt erineb nii väga teistest metsaseaduste rikkujatest.

Kas siis tõesti tahetakse sellest nii valusast küsimusest, mis on nii oluline, et temast sõltub nii tihti metaametniku elu, röövküttimine ja muud metsaseaduste rikkumised, vaikides mööda minna ja mida peame sellest järeldama? Kas seda, et alamad metsateenijad, s. o. metsavahid, vaatavad röövküttidele kui niisugustele, kes tulevad vahtkonna pii-rest peletada ainult eemale, et kui röövkütt ei näe metsavahi tulekut, siis viimane annab eemalt oma lähedalolekust märki ja röövkütt — parukas ees, piip

hambus — viskab püssi õlale ja sammub aeglaselt tagasi vaadates metsast välja, ilma et metsavaht katsuks märkamalt hiilida röövküti lähedale ja teda tabada; seda ei suuda küll kuidagi uskuda, kuigi kurjad keeled räägivad, et sääraseid juhtumisi olevat olnud. Järeldan, et noorematel oma lühikesel ametisoleku ajal ei ole olnud veel kokkupuutumisi röövküttidega ja vanad metsavahid ei harrasta palju sõnavõttu.

Asunud läinud aasta detsembrikuust alates metsavahi kohale, anti mulle informatsioon oma metsaülema kui ka metsniku poolt ümbruskonnas elutsevatest isikutest, kes kord juba karistatud, või kelle kohta oli andmeid, et nad röövküttidena tegutsevad. Kuid peensusteni saab andmeid vaid kohalikelt elanikelt, nendega ettevaatlikult juteldes. Olin huvitatud informatsioonialustest, tahtsin neid niipalju õppida tundma, et neid eemalt ära tunneksin välimuselt. Ja oligi juhus: metsa ülestöötamisel viibis üks neist — mees, välimuselt ehtne „morgan“, kohtu poolt korduvalt karistatud, seisnud kahtlus-

tuste all põletamise pärast ja löönud teistele elukardetavaid noahaavu, vaatles mind ülalt alla ja sõnas: „Ah oled uus metsavaht, noh, kuidas siis uus jahiseadus ka on?“ Rääkisin, et karistused röövküttidele on hästi suuremad kui ennem, kuid mees koputas piibu tühjaks ja lausus rahulikult, et ega keegi lase end kinni võtta, et metsavahile antakse rahustuseks mõni uba. Valetasin, et nüüd saavad ka metsavahid laskmise õiguse ja võivad see, kes on kiirem. Siis uhkustas mees veel oma kahekümnepaarilise sokusarvede koguga, et seal olevat palju väga haruldasi; hiljem ütles, et olevat saanud sarved juhuslikult osta vanakraamiturult.

Ka tuli keegi naabruses elav pere-mehe kord jutule, rääkis üht ja teist, et tema kui vanem mees on näinud kõik-sugu aegasid ja igasugu metsavahte, et kuidas mõned osanud rahvaga hästi läbi saada jne., et tema andvat ka minule isalikku nõu, et vahest tuleb teine silm kinni pigistada, sest ega kitsetapjad kändu ei jäta. Säärast „isalikku õpetust“ kuuldes suutsin vaevu vastata ainult sõnadega; hiljem selgus, et nime-tatu on lähemas suguluses isikuga, kelle kohta oli juba mitte-meelepäraseid andmeid.

Arvestades kõiki neid asjaolusid ja vanade metsateenijate seletusi oma juhtumustest tuleb asuda seisukohale, et röövküttimine ei ole meil praegu sugugi harimata söödis põld.

Osa röövküttimisi jääb avastamata ka metsaametniku kõige hoolsamale valvamisele vaatamata, sest röövkütid tarvitavad väikesekõlalise pauguga relvi (spordipüss) või viiakse metsaametnik ühel või teisel teel eksiteele ja osa röövkütte pääseb just metsaametn. nina alt minema, sest tabamist takistab just relva tarvitamise õiguse puudumine, mida röövkütt väga hästi teab, ja laskmise ähvardusega võib ära hirmutada ainult mõne juhuslikult metsas püssiga ümber kolava poisikese-kluti.

L. a. talvel tapeti naabervahtkonnas kaks kitse korraga; metsavaht, arvates, et tegemist on Valgast pärit oleva kuri-kuulsa lätlasest salaküti B-ga, kes igale metsavahile, kes teda julgeb segada, ja

kes Lätis kord olevat metsavahti juba tulistanud ja haavanud, lubab anda kuuli, läks külasse otsima abi, kellega koos uuesti ilmunult kohale oli röövkütt aru saanud, et teda on märgatud, ja oli saaki maha jättes põgenenud. Arvan, et kui metsavahil oleks ka olnud laskmise õigus enne, mitte ainult siis, kui röövkütt oma tina on paigutanud kindlasse kohta, s. o. metsavahi naha alla, siis selle süd ametu röövküti, kes lume-hangelt tappis kaks kõhna kitse, oleks metsavaht tabanud ka üksinda, kui see muidu oleks olnud võimatu, siis kas või haavatult.

Nüüd, kus meil palju iganenut loobitakse üle parda ja sellega ühes läheb ka end. relva tarvitamise õiguse seadus, andke meile asemele uus, mis kindla käega opereerib välja selle väikese, kuid valusa koha, mis halvab kogu organismi, ja mis ei oleks endise teisend, sest ei suudeta järk-järgulise korra kõvendamisega parandada parandamatuid kurjategijaid, s. o. röövkütte, ja sisendada neile halastust loomade ja lindude vastu, kuna endist viisi hävitavad nad tiineid loomi ja pesadelt linde. Kindla käega surmab röövkütt imevate kitsetallekete juurest ema ja lööb talled surnud ema juurest jalaga eemale.

Kuulsin, et nüüd olevat juba metskonnades summasid saadud metsloomade ja lindude eest hoolitsemiseks, kuid seni, kuni meil puudub võimalus edukalt välja astuda röövkütide vastu, on see viimastele soodustuseks, sest toitmiskohtadelt on neil kerge pidada varitsemisjahti.

Veel peaks metsaametnikele antama õigus kõiki neid metsaostjate ja ettevõtjate töölisi, kes kord on karistatud röövküttimise pärast või kelle kohta on andmeid, et nad röövküttidena tegutsevad, viibimata kõrvaldada kõigilt metsas tehtavatelt töodelt, ka tuleks keelduda isikutele metsamaterjalide müümisest, millel pikem operatsioonitähdaeg, ja koguni kõrvalkasutuste piletite andmisest, selle all ei kannata sugugi metsasaaduste realiseerimine, vaid sellest oleks ainult kasu.

Seda ei nõua metsaametnikud mitte isiklikust kasust aetult, vaid tahtest täita korralikult neile pandud rasket ameti-

kohustust, seda näevad hea meelega ka kõik jahti- ja loodusesõbrad, üldse kõik korralikud riigikodanikud, kuigi mõni võib arvata, et uus relva tarvitamise seadus säärasena saaks karm, kuid see ei riiva mitte rahvahulki, vaid üksikuid rõõvkütte, sest ükski karm seadus ei ole

korralikule rahuarmastajale kodanikule kahjuks, pigem küll kasuks.

Tuhanded metsloomad ja linnud vajavad kaitset, võimaldagu seda neile need, kellele selleks on võim. Mets ilma lindude ja loomadeta on kalmistu, mis meele teeb kurvaks.

Jahipidamisest Eestis.

Käesoleval aastal on arvata, et välismaalased senisest suuremal arvul meie jahist huvitatud on. Seetõttu on välisministeeriumile RMMV poolt saadetud alljärgnev informatsioon:

„Eesti, kui põhjapoolseni maa, on rikas metsade, rabade, jõgede ja järvede poolest ning pakub seetõttu igasugustele metsa- kui ka vesilindudele häid elutsemise ja pesitsemise võimalusi. Eesti rannik, eriti aga saarestik, on kevadel ja sügisel armsamaks peatuspaigaks luikedele (jahipidamine lubatud 16. aug.—14. maini), iga liiki hanedele (16. aug.—14. maini) ja mitmesugustele partidele (metspardid perek. *Anas L.*, 26. juul.—30. nov.; teistele, merel elutsevatele, partidele 26. juul.—24. maini), kuna sisemaal kevadel ja sügisel rändlindudest peatub metsturvits (*Scolopax rusticola L.*, 16. aug.—31. maini); seega algab kevadine jaht metsturvitsatele kohe nende kohale ilmumisel. Kevadine jaht mõtustele algab 2. aprillil ja kestab kuni 14. maini ja tedrekukedele 16. aprillist kuni 31. maini.

Jahilube mõtustele jahti pidamiseks annab välja riigimetsade valitsus — Tallinnas, kuid kui välismaalane Tallinna ei tule, vaid kohe metstkonda sõidab ja sellest riigimetsade valitsusele teatab (Eesti, Tallinn, Lai t. 41 — põllutöoministeerium), järgneb vastav korraldus metsaülemale, kes siis juba jahiloa välja annab. Jahiloa hind on 5 krooni ja see on maksev seni, kui kord on mõtuse peale lastud, vaatamata, kas ta saadi kätte või mitte. Tedrede, metsturvitsate, hanede, luikede, partide

jne. peale annavad load metsaülemad; load antakse välja ühe öö-päeva peale ja maksavad 1 kr. 50 s. Iga jahipidaja peab olema seejuures varustatud jahitunnistusega, milliseid annavad linna-, alevi- või vallavalitsused, olenevalt sellest, kus jahiline peatub. Jahitunnistuste hind on 5 kr. ja nad on maksivad üle riigi.

Välismaalasele, kes on viibinud Eestis vähem kui üks aasta, antakse jahitunnistus kas käendaja vastutusel või põllutöoministeeriumi soovitusel. Käendajaks võib olla ainult E. V. kodanik, kel jahitunnistus olemas. Käendaja või soovitaja vastutab kõigi kahjutasunõudmistest eest, mis ühenduses jahipidamisega tõstetakse välismaalase vastu, kui viimane on lahkunud Eestist enne kahjutasu äramaksmist. Kui välismaalasel pole Eestis tuttavaid jahimehi, võib ta saada põllutöoministeeriumi soovitusel.

Jahti võib pidada maaomanikule kuulavas jahipiirkonnas ja riigimetsades. Kui välismaalasel pole tuttavaid jahipiirkonna omanikke, võib ta pidada jahti riigile kuuluvail maaladel ja veekogudel. Soovitav oleks, et ta kirjalikult (kui ta isiklikult metsade valitsusse Tallinna ei saa ilmuda) aegsasti teataks, kuhu metstkonda ta soovib sõita ja millistele jahiloomadele-lindudele kavatses pidada jahti, et riigimetsade valitsus võiks teha tarvilise korralduse vastavale metsaülemale.

Mis puutub jahipüüside ja laskemoona sisetoomisesse, siis selle kohta võib lähemaid andmeid anda politseivalitsus.“

Mitmesuguseid teateid.

Muudatusi ja ümbernimetusi 1. IV 1935. a. põllutööministeeriumi keskasutuses.

Peasekretär A. Vodja nimetati kantsleil direktoriks. — Administratiivala juhataja H. Kereman — majanduse juhatajaks.

Majanduse juhataja R. Jürine — pearaamatupidajaks.

Riigi maade ja metsade valitsuse sekretär — üldasjade juhatajaks (põllutöömin. kantseleis).

Raamatupidaja E. Reiman — riigimaade ja metsade val. sekretäri aj. k. t.

Abidirektor (ühtlasi metsakasutuse büroo juhataja) Albert Netze — metsakasutuse büroo juhatajaks (ühtlasi direktori asetäitjaks).

Jõgeva revident-metsaülem Andrei Kung vabastati teenistusest oma palvel ja haiguse pärast, arvates 1. aprillist s. a.

Sagadi metsaülem Richard Pärt on nimetatud Jõgeva revident-metsaülema ajut. k. t., arvates 1. maist s. a.

Voltveti abimetsaülem Osvald Grüner on nimetatud Sagadi metskonda II järgu metsaülema aj. k. t., arvates 1. maist s. a.

Torma metsnik Karl Kivi on nimetatud Voltveti metskonda abimetsaülema aj. k. t.

Valter Ritsland, kes Tartu ülikooli metsaosakonna on lõpetanud, nimetati Torma metskonda metsniku aj. k. t.

Aakre metskonna asjaajaja Anna Tasak vabastati teenistusest oma palvel 1. aprillist s. a.

Senine Aakre metsk. riigimaade asjaajaja Karl Kaasik nimetati Aakre metsk. asjaajajaks 1. IV s. a.

Paigutatakse ümber 1. maist s. a.

Aakre metsnik E. Adler — Permisküla metsk. metsnikuks; Permisküla metsnik E. Keir — Mõtsu metsk. metsnikuks; Mõtsu metsnik J. Kuljus — Aakre metsk. metsnikuks.

Metskonnad nimetatakse 1. apr. s. a.

Gorodenko metskond — Permisküla metskonnaks; Surju metskond — Pärnu metskonnaks; Koorküla metskond — Taagepera metskonnaks.

Teenistusvanuse-tasu.

Riigiteenijate tasude seaduse kehtimahakamisega (R. T. 31—1935) 1. aprillist 1935. a. võetakse teenistusvanuse-tasu maksmisel arvesse ka aeg, mis on teenitud kuupalgalisena omavalitsusasutustes. Teenistusaeg arvestatakse ka siis, kui teenistus oli tasuta.

Tähendatud aja juurearvestamiseks tuleb asjaosalistel pöörduda avaldusega oma otsese ülemuse poole, lisades tõendused.

Teenistusvanuse-tasu ei võeta arvesse pensioni, toetuste, ületunnitaskude ega muude lisatasude määramisel.

Teenistusvanuse-tasu, samuti seda tasu kõrgema normi järgi, hakatakse maksuma sellele kuule järgneva kalendrikuu eest, millal tarviline aeg teenitud.

V. K.

Uued metsamüügi hinnad.

Põllutööministri otsusega 7. veebr. s. a. kinnitati alates 15. veebr. 1935. a. metsaseaduse § 188 ettenähtud

keskmiseks turuhinnaks:

a) tarbepuul — taksihind + 25%

b) küttepuul — taksihind + 10%

kohalikuks müügihinnaks:

a) tarbepuul — taksihind + 10%

b) küttepuul — taksihind.

Erisortimentide ja valitud kasvavate puude müügihinnaks — taksihind + 100%.

Taksihinnaks arvatakse alates 10. dets. 1934. a. ringkirjaga 1. XII 1934. a. nr. 5202/37 maksmapandud taksi järgud.

Uusi taksijärkude ega taksihindade reguleerimisi käesoleval metsamüügi-hooajal ette ei võeta.

Metsavahtide ametisse määramisest.

Kuna vabanevatele metsavahikohtadele ei leidu praegu kutselisi kandidaate ja ajakohase ettevalmistuseta isikute kohtadele määramine pole soovitatav, peab riigimaade ja metsade valitsus tarviliseks uute metsavahtide kohtadele määramisega oodata kuni k. a. sügiseni. Seepärast palutakse metsaülemail metsavahikohtade vabanemisel need jätta vakantseks, pannes ametiülesanded ajutiselt teistele metsavahitidele, kuni 1. novembrini s. a. Kui töörohkuse tõttu osutub vajalikeks ajutiste

asetäitjate määramine kuni 1. novembrini s. a., siis selleks võib panna ette möödunud aastal metskondadesse vastuvõetud metsavahiõpilasi, kui nad selleks on kõlvulised, näidates ära rahapalga suuruse ja palgamaa kasutamise kava. Vanaduse tõttu lähemal ajal vabastamisele kuuluvaid metsavahte võib kuni 1. novembrini s. a. teenistusse edasi jätta, kui teenistushuvid selle all ei kaanata.

Vabanevate kohtade ajutiseks täitmiseks esineda sellekohaste ettepanekutega riigimaade ja metsade valitsusele, samuti kohtade vakantsseks jätmisel esitada ettepanekud vabaksjäävate palgamaade kasutamise kohta.

Vahtkondade nimetused eestipärasemaks.

1. aprillist s. a. kavatakse vahtkondade nimetustes võtta ette muudatusi ja mitte-eestipärased nimetused asendada üldtarvitavate nimedega.

Selleks on palutud metsaülemailt, kelle metskonnas vahtkondade ümbernimetuse vajadus on olemas, esineda riigimaade ja metsade valitsusele revident-metsaülemate kaudu sellekohase ettepanekuga, milles näidata kõik võõrapärased kui ka mitmeti tarvitataavad vahtkonna nimetused ning teatada, missuguste nimedega tuleksid võõrapärased asendada ja seni tarvitataavad mittesobivad nimed, kohapeal üldtarvitavate nimedega ümber nimetada.

Perekonnanimede muutmine.

Rava-Kurisoo m.-v. A. Einbergile määrati uueks nimeks — Ainomäe.

Kuressaare-Nuudinõmme m.-v. L. Toomsonile määrati uueks nimeks — Roosilaid.

E. M. Ü. Kaiavere osakond 1920.—1935. a.

1920. a. jõulukuu 16. päeval peeti Kaiavere osakonna avamise koosolek. Koosolekust võttis osa 21 metsaametnikku. Ühel häälel tunnistati tarviliseks avada Kaiavere metskonnas EMÜ Kaiavere osakond. 16. I 21. a. peakoosolekul võeti veel vastu 3 liiget, seega oli osakonnal 1921. a. 24 liiget. Neist liikmeist on praegu metsateenistuses: hra Albert Vester — riigimetsade valitsuses ja Kaiavere metskonnas hrad Karl Mieländer, Ernst Oden, August Uulits, August Ivan, Eduard Ets, Jaan Riomar, Karl Sibil ja Karl Ilves.

Õhutuse osakonna avamiseks andis 13. ja 14. juunil 1920. a. Pärnus peetud EMÜ kongress.

Leiti vajaliseks ühiselt välja astuda majanduslike surutiste vastu. Samuti leidsid

õelumist kongressil ülestõstetud küsimused, nende vajadused ja tagajärjed. Juba teisel erakorralisel peakoosolekul tuli ilmsiks sapine meeoleolu küttekomitee vastu ja koosolek avaldas soovi, et küttekomitee likvideeritaks. Samal koosolekul avaldus pahameel varustuse üle, nimelt oli saadetud partii saapaiid, millised kellelegi ei sobinud, seega olid tarvita-miskõlbmatud. Üldiselt vaadeldes nende aegade koosolekute protokolle käib nendest üldiselt läbi pahameel varustuse, selle kättesaamise ja hinna üle. Noorematel metsameestel pole aimu, millistes tingimustes tuli neil aegadel teenida, ja harva kuuled mõnelt vanalt metsamehelt sõna tollest ajast. Hoollimata neist raskustest suudeti korralikult öien-dada liikmemaks ja teised kohustused.

Algaastail, 1920.—1927. a., töötas Kaiavere osakond võrdlemisi intensiivselt, peeti koosolekuid, vahetati mõtteid ja seati üles järgmised küsimused:

- 1) Abiandmiskassa asutamine — 1921. a.
- 2) Karjatamise keeld riigimetsas — 1921. a.
- 3) Palgamaa jätta ära ja selle asemele määrata rahapalk.
- 4) Mitmesugused kutsealalised küsimused.
- 5) Raamatukogu asutamiseks panna toime pidusid ja õhtuid.
- 6) Korraldada ekskursioone.

Teadmata põhjustel tekkis arvates 1927. a. osakonna tegevuses seisak. Peeti vaevalt peakoosolek ja arvates 1929. a. kuni 1934. a. ei peetud sedagi. 1928. a. valitud juhatus jäi 5 aastaks. Mitmel korral oli välja kuulutatud peakoosolek, kuid liikmete mitteilnumisel jäi see alati pidamata. Tehti suulist propagandat koosoleku pidamiseks, et oleks võimalik vähemalt juhatusle anda juhtnõure või ka osakond likvideerida, kuid sellest hoollimata ei ilmunud liikmeid koosolekule. 1933. a. oli liikmete arv langenud 9-le, ja needki liikmed ei tasanud kõik liikmemakse. Kas-sas olevast rahast oli võimalik osakonnal tasuda ära keskjuhatusle kuuluv liikmemaks. Tekkisid liikmemaksu-võlad. 1934. a. tuli ette, et mõni liige maksis korraga 4 aasta liikmemaksu.

Tundus, et Kaiavere osakond oli raugastunud. Omal ajal ülestõstetud küsimused — raamatukogu asutamine, pidude korraldamine ja referaatide pidamine — leidsid passiivset poolehoidu — hiiliti kõigist tegevustest kõrvale.

Vanade veteraanide õhutusel suudeti kuidagi 20. veebruaril 1934. a. kokku kutsuda ja ära pidada peakoosolek. Valiti uus ju-

hatus. Loodeti sellelt elu sissepühumist, ja osalt see täituski. Tekkis huvi ühingu tegevuse vastu ja 1934. a. lõpul olid kõik metskonna ametnikud-teenijad osakonna liikmed. 1934. a. jooksul peeti 5 juhatuse koosolekut ja 4 erakorralist peakoosolekut. Peakoosolekute otsuste põhjal korraldati 1934. a. suvel metsapidu ja sama aasta jõulukuus aastapäeva pühitsemine. Ühingu liikmed, arvult 21, on kõik „Eesti Metsa“ lugejad.

20. veebruaril s. a. ärapeetud peakoosolekul võeti vastu rääkimata vastu 1934. a. aruanne ja 1935. a. eelarve, mis on tasakaalus Kr. 235.—. Juhatuse koosseis 1935. a.: esimees Robert Lepik, kassapidaja Ernst Oden, sekretär Karl Padar. Revisjonikomisjon: esimees Aleksei Jakon, liikmed: Karl Mieländer ja Eduard Ets.

Osakond kavatses käesoleva aasta suvel korraldada 2 metsapidu, millest saadav puhaskasu on ette nähtud raamatukogu soetamiseks. Samuti on ette nähtud osakonna XV aastapäeva pühitsemine.

On sulanud jää Kaiavere osakonnas. Soovin, et neil vanadel veteranidel jatkaks jõudu kaua hoida alal tahet, püüdu ja teguvõimet nüüd ja tulevikus.

R. Lepik.

Küsimus: Kas võib metsavaht olla valla volikogu liige ja koosoleku päevade eest päevaraha võtta nagu teised volikogu liikmed?

Metsavaht.

Vastus: Maksev seadus selleks takistusi ei tee, kuid riigiteenijal tuleb muretseda oma ülemuse nõusolek ja pidada silmas, et teenistuskohuste täitmine ei kannataks selle all.

Küsimus: Palun selgitada küsimus! Kas on metsaülemal õigus käsutada metsavahti naabervahtkonda metsavahile abiks metsisemängu ajal, kui seal on palju salakütte, aga kui käsutataval metsavahil on endal ka vahtkonnas metsisemäng — õlgugi et palju väiksem.

E. M. lugeja.

Vastus: Metsaülemal kui metskonna eest vastutust kandjal on õigus vahtkonnade valvet korraldada oma äranägemise järele. Käesoleval juhul on loomulik, et selle vahtkonna metsavaht, kus vähema tähtsusega mõtusemäng, saadetakse abiks naabermetsavahile salaküttide tabamiseks.

Evald Timusk.

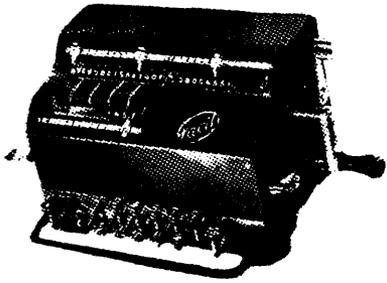
1. märtsil s. a. lahkus Jõhvist Jõhvi Metsaühingu sekretär ja kohalik agronoom E. Timusk ja astus E. T. K. teenistusesse Tallinna.

E. Timusk on sündinud 23. augustil 1905. aastal Viljandimaal Lustivere valdas talupidaja pojana. Õppis Lustivere ja Põltsamaa kõrgemas algkoolis ning Põltsamaa gümnaasiumis ja lõpetas E. H. põllutöökeskkooli 1926. a. Praktiseeris riigi põllutöö katsejaamas Kuusikul, kust kutsuti kaitseväeteenistusse. Kaitseväeteenistusest vabanes 1928. a. ja sai koha E. Põllumeeste Keskseksi Virumaa taime- ja loomakasvatuse inspektorina ja hiljem Jõhvi jaoskonna agronoomina. Oli ühtlasi Jõhvi Metsaühingu asutaja ja juhatuse sekretär algusest kuni seniajani. Pealeselle võttis energiliselt osa kõigest seltskonna tegevusest, olles K. L. Jõhvi malevkonna propagandapealik, Jõhvi patareipealik, Jõhvi Tarvitajate-ühingu esimees jne.

Oma karske, õiglase, vastutuleliku ja heatahtliku iseloomuga ning osava kõneanniga oli E. Timusk avalik tegelane, kellega oli koostöö haarav ja kaasakiskuv meie kodumaa parema tuleviku eduks ja iluks.

Tublike kaasvõitlejale uues kohas lõpmata õnne, jõudu ja tahet veel paljudeks, paljudeks aastateks Eesti kodude ilustamises ja kaitsmises!

Jõhvi Metsaühingu juhatuse.

ARVUTUSMASINAD *Facit*

käsitsi, elektriga töötamiseks

Vd LOUN & SCHITIKOV,

TALLINN,

NIGULISTE 18, TELEFON 434-37

Teenin Kuressaare metaskonnas
RMT kontori ametnikuna.

Sooviksin vahetada

enda teenistuskoha majanduslikel
põhjusil kusagile mandrile metaskonda samale kohale.

Kirjutada aadressil: Kuressaare
metaskond, RMT kont. ametnik.

VOLTVETI METSAKOOLI VILISTLASKOGU KORRALINE PEAKOOSOLEK

Voltveti metaskooli 10-a. juubeli puhul peetakse 1. mail 1935. a. Voltvetis, metaskooli ruumides, kell 9 homm.

PÄEVAKORD:

1. Avamine ja koosoleku juhataja valimine.
2. Uute liikmete vastuvõtmine.
3. 1934/1935. a. aruanne.
4. 1935/1936. a. eelarve ja liikmemaksu kindlaksmääramine.
5. Valimised põhikirja järgi.
6. Auliikmete valimine.
7. Koosolekul algatatud küsimused.

Märkus: 1. Põhikirja § 24 põhjal on koosolek otsusevõimne, kui on koos vähemalt 1/3 tegevliikmetest. Ei ole määratud ajaks tarviline arv liikmeid ilmunud, peetakse üks tund hiljem samas kohas ja sama päevakorraga uus koosolek, mis on otsusevõimne hoolimata kokkutulnud liikmete arvust.

2. Juhatus palub Voltveti metaskooli metsnikelklassi lõpetajaid, kes ei ole veel vilistlaskogu liikmed, vastav sooviavaldus esitada juhatusel, nagu see on tähendatud põhikirjas, et peakoosolek saaks neid võtta vastu liikmeks.

Juhatus.

**Metsamehed,
jahimehed,
metsatöösturid ja
metsaomanikud!**

Lugege ja tellige kuukirja

Eesti Mets *1935*

XV aastakäik.

Ainuke metsanduse ja jahinduse kuukiri.

Metsamajandus

Kutseala

Jahindus

Teateid puuturgudelt jne.

*Ilmub 1935. a. suurendatud kaustas parimate eriteadlaste kaas-
töö ja toimetusel.*

*Tellimishind: aastas Kr. 3.50, poolaastas Kr. 2.—, EMT Ühingu
osakondadele ühistellimiste puhul Kr. 3.— aastas.*

Tellimiste vastuvõtmine 1935. a. peale **on avatud** nii post-
kontorites kui ka talituses.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk 1. 40, postkast 97.

Posti jooksev arve. Nr. 155.